

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

***ПРОВІДНІ ОСВІТЯНСЬКІ БІБЛІОТЕКИ
В ПРОСТОРІ І ЧАСІ: МОНІТОРИНГ
ДІЯЛЬНОСТІ***

Довідник статистичний

Київ 2017

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського
Протокол № 14 від 19 жовтня 2017 року*

Провідні освітянські бібліотеки в просторі і часі: моніторинг діяльності : довідник статистичний / Нац. акад. пед. наук України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: В.П. Здановська, І. І. Хемчян ; наук. ред. Т. В. Добко]. – Київ: [б. в.], 2017. – 102 с.

Укладачі:

В. П. Здановська, молодший науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

І. І. Хемчян, завідувач відділу науково-методичного забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Науковий редактор:

Т. В. Добко, доктор наук із соціальних комунікацій, провідний науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

З М І С Т

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	6
I. ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОВІДНИХ КНИГОЗБІРЕНЬ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ У 2016 РОЦІ	7
1.1. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека та Науково-педагогічна бібліотека міста Миколаєва.....	7
1.1.1. Аналітична інформація за основними напрямками діяльності	7
1.1.2. Статистична інформація.....	15
1.2 Спеціальні наукові бібліотеки установ Національної академії педагогічних наук України	17
1.2.1. Аналітична інформація за основними напрямками діяльності	17
1.2.2. Статистична інформація.....	26
1.3. Бібліотеки обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти	30
1.3.1. Аналітична інформація за основними напрямками діяльності	30
1.3.2. Статистична інформація.....	40
1.4. Бібліотеки вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації педагогічного та інженерно-педагогічного профілів	44
1.4.1. Аналітична інформація за основними напрямками діяльності	44
1.4.2. Статистична інформація.....	56
II. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ КНИГОЗБІРЕНЬ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ В 2016 РОЦІ.....	64
2.1. Аналітична інформація за основними напрямками роботи.....	64
2.2. Статистична інформація.....	77
Додаток 1. ВІДОМОСТІ ПРО БІБЛІОТЕКИ.....	79

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

АБІС	автоматизована бібліотечно-інформаційна система
АНО	Академія неперервної освіти
АРМ	автоматизоване робоче місце
БД	база даних
БІР	бібліотечно-інформаційна рада
ВНЗ	вищий навчальний заклад
ВРІ	вибіркове розповсюдження інформації
ГПА	гуманітарно-педагогічна академія
ГУ	гуманітарний університет
ДВНЗ	державний вищий навчальний заклад
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»	державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти»
ДГУ	державний гуманітарний університет
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
ДПА	довідково-пошуковий апарат
ДПІ	державний педагогічний інститут
ДПУ	державний педагогічний університет
ДУ	державний університет

ЕК	електронний каталог
ЕБ	Електронна бібліотека
ЕДД	електронна доставка документів
ЄГІР	єдиний галузевий інформаційний ресурс
ЄРК	єдина реєстраційна картотека
ЗНЗ	загальноосвітній навчальний заклад
ІГІР	інтегрований галузевий інформаційний ресурс
ІКТ	інформаційно-комунікаційні технології
ІП	інформаційні потреби
ІПА	інженерно-педагогічна академія
ІПОПК	інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів
ІППО	інститут післядипломної педагогічної освіти
ЛОНПБ	Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека
МНПБ	Науково-педагогічна бібліотека міста Миколаєва
МОН України	Міністерство освіти і науки України
НАПН України	Національна академія педагогічних наук України
ННЦ ПТО НАПН України	навчально-науковий центр професійно-технічної освіти Національна академія педагогічних наук України

ВСТУП

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як головний координаційний науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України (далі – МОН України) та Національної академії педагогічних наук України (далі – НАПН України) з 2003 р. розвиває аналітичну, що дає змогу систематично відстежувати динаміку змін у діяльності освітянських бібліотек.

У 2017 році підготовлено черговий випуск комплексного наукового видання «Провідні освітянські бібліотеки в просторі і часі: моніторинг діяльності» (довідник статистичний), яке у попередніх роках виходило під назвою «Провідні освітянські бібліотеки в дзеркалі статистики».

У довіднику представлено результати аналізу узагальненої статистичної інформації про діяльність 59 провідних освітянських бібліотек у 2016 році: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека», Науково-педагогічної бібліотеки міста Миколаєва, спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України, бібліотек обласних ІІПО, бібліотек ВНЗ III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів.

Структурно видання складається з двох розділів. У першому розділі подано аналітичні огляди діяльності окремих видів освітянських бібліотек, що дозволяє відстежити динаміку змін у їх роботі, зокрема, виявляти позитивні зрушення і

напрацювання у поточному році та підготувати рекомендації щодо усунення існуючих проблем.

Другий розділ видання – це узагальнена інформація про спільну діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідних освітянських бібліотек мережі, зокрема з питань щодо формування, зберігання й використання фондів, бібліотечно-інформаційного й бібліографічного обслуговування користувачів, впровадження інформаційно-комунікативних технологій, кадрового забезпечення, співпраці освітянських бібліотек зі створення зведеного електронного галузевого бібліографічного й реферативного ресурсу.

Моніторингове дослідження діяльності провідних освітянських бібліотек, здійснене ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у 2017 році є важливим і необхідним інструментом для подальшої розробки стратегії інноваційного розвитку мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

Укладачі щорічника висловлюють вдячність керівникам бібліотек за своєчасне подання статистичних даних про діяльність своїх установ.

Довідкове видання розраховано на фахівців провідних освітянських бібліотек України, наукових працівників, спеціалістів, які здійснюють бібліотечно-інформаційне забезпечення педагогічної науки, освіти й практики.

I. ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОВІДНИХ КНИГОЗБІРЕНЬ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ У 2016 РОЦІ

1.1. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека та Науково-педагогічна бібліотека міста Миколаєва

1.1.1. Аналітична інформація за основними напрямками діяльності

Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека» (ЛОНПБ) та Науково-педагогічна бібліотека міста Миколаєва (МНПБ) посідають чільне місце серед провідних книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

Головною метою діяльності цих бібліотек є задоволення фахових інформаційних потреб науково-педагогічних, педагогічних та управлінських кадрів, учителів, студентів, учнівської молоді. ЛОНПБ і МНПБ сприяють підвищенню ефективності наукових досліджень у галузі освіти, розвитку методик викладання навчальних предметів, упровадженню передового педагогічного досвіду в практику роботи навчальних закладів, а також підвищенню професійного і загальнокультурного рівня різних категорій користувачів.

Формування та використання інформаційних ресурсів

Відповідно до звітних документів на початок 2017 року бібліотечний фонд ЛОНПБ налічував 445,2 тис. прим. (з них 41 % українською мовою), фонд МНПБ – 93,1 тис. прим. (з них 50 %

українською мовою).

Основну частину фондів обох бібліотек становлять книжки та брошури: у ЛОНПБ їх налічується понад 362,2 тис. прим. (81 % загальної кількості документів), у МНПБ – близько 58,9 тис. прим. (63 %). Періодичні видання складають третину бібліотечного фонду МНПБ – 34 тис. прим. і майже п'яту частину фонду ЛОНПБ – понад 83,5 тис. прим.

Гострою для обох бібліотек стоїть проблема формування бібліотечного фонду документами на електронних носіях. Упродовж останніх трьох років кількість таких документів залишається незмінною: у ЛОНПБ – 354 документи (0,08 % від загального обсягу фонду), у МНПБ – 143 документи (0,2 %).

Аналіз фондів бібліотек за цільовим призначенням показав, що у ЛОНПБ переважають навчальні видання – 381,2 тис. прим. (85 %), водночас наукові видання складають лише десяту частину фонду – 45 тис. прим. У фонді МНПБ найбільшу кількість становлять літературно-художні видання – понад 56,9 тис. прим. (61 %), навчальні видання – близько 25,1 тис. прим. (27 %), а наукові 10,4 тис. прим. (11 %).

Упродовж звітнього року надходження нових документів до фондів ЛОНПБ і МНПБ скоротилося. Так, фонд ЛОНПБ поповнився на 3 514 прим., що на 96 прим. менше, ніж у 2015 році (коефіцієнт оновлення фонду – 0,8 %). До МНПБ надійшло 2 626 прим., що на 1,4 тис. прим. менше, ніж у попередньому році (коефіцієнт оновлення фонду – 2,8 %).

Аналіз нових надходжень за джерелами їх надходжень виявив, що ЛОНПБ другий рік поспіль не мала бюджетних коштів на придбання нових видань і комплектувала свій фонд здебільшого за рахунок дарунків авторів, установ, читачів (майже 63 % від загальної кількості надходжень). Переважна більшість (79 %) нових видань, що надійшли до фонду МНПБ, були придбані за бюджетні асигнування, ще понад півтисячі видань було отримано в дар від авторів і читачів. Водночас жодна з бібліотек не використовувала можливості обмінно-резервних фондів для оновлення своїх інформаційних ресурсів.

У звітному році, як і загалом упродовж останніх років, серед нових надходжень переважали періодичні видання: у ЛОНПБ – 66 % від загальної кількості, у МНПБ – 87,5 %. Частка книжок серед нових надходжень у ЛОНПБ не перевищує 33 % (1 205 прим.), а в МНПБ – 13 % (335 прим.). Викликає занепокоєння й критично малий показник надходження до фондів обох бібліотек документів на електронних носіях: до МНПБ – 1 прим., до ЛОНПБ – жодного.

Оскільки ЛОНПБ і МНПБ є єдиними науково-педагогічними інформаційними центрами у своїх регіонах, важливо проаналізувати відсоток надходження до цих бібліотек наукової літератури. Вивчення цього показника за 2016 рік показало, що серед нових надходжень до ЛОНПБ наукові видання становили лише 2 % (у 2015 році – 4 %), а до МНПБ – 3,2 % (у 2015 році – 5 %). На 10 % зросла кількість навчальних видань

серед нових надходжень до МНПБ (2016 – 52 %, 2015 – 41 %), водночас утричі, порівняно з 2015 роком, до 7 % скоротилася частка навчальних видань серед нових надходжень до ЛОНПБ (2015 – 22 %). Літературно-художня література становила серед нових видань у ЛОНПБ та МНПБ відповідно 25 % і 44 %.

Аналіз нових надходжень за галузями знань засвідчив, що в обох бібліотеках переважну більшість (понад 50 %) становлять видання психолого-педагогічної тематики.

Позитивною тенденцією декількох останніх років є збільшення серед нових надходжень кількості видань українською мовою: у ЛОНПБ – 3,2 тис. прим. (91 %), у МНПБ – 2,1 тис. прим. (80 %).

З метою покращення якісного складу фонду в ЛОНПБ було виявлено і вилучено 3,1 тис. маловикористовуваних, непрофільних, зайводублетних і втрачених видань. Відповідно до звітних документів у МНПБ така робота в звітному році не проводилась.

Бібліотечно-інформаційне обслуговування

Пріоритетним напрямом роботи ЛОНПБ і МНПБ було оперативне забезпечення інформаційних потреб усіх категорій користувачів під час їх науково-дослідної, викладацької, навчальної, загальнокультурної та інших видів діяльності. Важливим аспектом цього напрямку було бібліотечно-інформаційне обслуговування науково-педагогічних кадрів, керівників

навчальних закладів, учителів, студентів, аспірантів та інших користувачів.

У звітному році кількість користувачів ЛОНПБ збільшилась на 19 і становила 5 971 особу (у 2015 р. – 5 952). Водночас у МНПБ кількість користувачів становила 5 058 осіб, що на 45 менше, ніж у 2015 році.

Детальний аналіз цього показника виявив, що в 2016 році найчисельнішими групами користувачів ЛОНПБ були учні шкіл – 2 612 (43 % від загальної кількості) та вчителі – 1 401 (23 %), у МНПБ – учителі – 2 037 (40 %), користувачі категорії «інші» – 1 356 (26 %) та бібліотекарі – 302 (6 %). Традиційно низькою серед користувачів є кількість науково-педагогічних кадрів (у ЛОНПБ – 418 осіб (7 %), у МНПБ – 223 особи (4 %)), керівників шкіл (у ЛОНПБ – 7 осіб (0,1 %), у МНПБ – 68 осіб (1,3 %)). Жодна з бібліотек не надала відомості щодо кількості віддалених користувачів.

Уже другий рік поспіль в обох бібліотеках спостерігається збільшення загальної кількості відвідувань. Так, упродовж 2016 року кількість відвідувань ЛОНПБ становила 41,8 тис., що на 2,4 % більше, ніж у 2015 році, у МНПБ – 35,6 тис., що на 13 % більше за відповідний показник минулого року. Поряд з тим, тенденцію до зростання демонструють і показники кількості віртуальних відвідувань сайтів бібліотек: у ЛОНПБ на 4,5 % (15,1 тис.), у МНПБ на 26 % (16,2 тис.).

Аналіз показника використання інформаційного ресурсу показав, що МНПБ у звітному році вдалося збільшити кількість книговидач до 106,6 тис., що на 2,6 % більше, ніж у 2015 році (103,7 тис.). Водночас кількість книговидач у ЛОНПБ дещо скоротилась і становила 122,2 тис., що майже на 2 % менше попереднього року.

Аналіз книговидач за галузями знань показав, що традиційно попитом у читачів користувалися видання з педагогіки та психології: 71 % від загальної книговидачі в ЛОНПБ і 63 % від загальної книговидачі в МНПБ. На другому місці в ЛОНПБ приблизно однакову кількість книговидач становили видання з природничих наук – 6,3 %, суспільних наук і літературознавства й мовознавства – по 6 %. Серед книговидач у МНПБ видання з суспільних наук складали 8,4 % книговидач, 3,3 % – видання з літературознавства і мовознавства, 2,3 % – з природничих наук. Невеликий відсоток серед книговидач обох бібліотек становили видання з бібліотекознавства, книгознавства та інформаційної діяльності – 1,7 % в ЛОНПБ і 2 % в МНПБ.

Важливим аспектом бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів нині є організація бібліотеками доступу до власно створених, національних і міжнародних інформаційних електронних ресурсів. У звітному році ЛОНПБ і МНПБ надавали у користування власно створені БД. Водночас доступ до інформаційних ресурсів провідних постачальників

наукової інформації був практично обмежений через неможливість їх передплати.

Якісному задоволенню інформаційних потреб користувачів ЛОНПБ і МНПБ мало б сприяти використання таких форм бібліотечно-інформаційного обслуговування, як МБА та ЕДД. Однак, жодних відомостей щодо основних показників цієї роботи обидві бібліотеки не надали, що може свідчити про ненадання бібліотеками послуг МБА та ЕДД або про відсутність належного обліку цих послуг.

Довідково-бібліографічна діяльність

Важливим напрямом діяльності ЛОНПБ і МНПБ у звітному році була довідково-бібліографічна робота, яка тісно пов'язана з бібліотечно-інформаційним обслуговуванням користувачів, створенням довідково-інформаційних ресурсів та довідково-пошукового апарату як засобу організації доступу до ресурсів.

Робота в цьому напрямі здійснювалася як у контексті ведення і редагування традиційного довідково-пошукового апарату (каталогів і картотек), так і в контексті поповнення власних ЕК новими бібліографічними записами. Станом на 01.01.2017 року обсяг ЕК ЛОНПБ збільшився на 14,8 тис. бібліографічних записів і становив понад 87,8 тис. записів. Позитивним є те, що на веб-сайті МНПБ продовжувалося формування зведеного ЕК бібліотек м. Миколаєва, участь у якому беруть МНПБ, Центральна бібліотека ім. М. Л. Кропивницького, Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В. Лягіна,

Центральна бібліотека для дітей ім. Ш. Кобера і В. Хоменко, Наукова бібліотека Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського, Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва та бібліотека Миколаївського філіалу Київського національного університету культури і мистецтв. Упродовж звітнього року працівники МНПБ ввели до свого ЕК майже 16 тис. бібліографічних записів, після чого його обсяг становив 276 тис. записів.

Важливою складовою забезпечення інформаційних потреб усіх категорій користувачів бібліотек було виконання усних і письмових бібліографічних довідок. Аналіз цього напрямку роботи бібліотек показав, що в 2016 році ЛОНПБ надала своїм користувачам на 672 довідки більше, ніж у попередньому році (2016 – 8,6 тис., 2015 – 7,9 тис.). Кількість довідок, наданих користувачам МНПБ, навпаки зменшилась на 153 (2016 – 586, 2015 – 739), а кількість довідок, наданих через сервіс «Віртуальна довідка» на сайті МНПБ у звітному році не перевищила 2 % від загальної кількості (12 довідок).

В обох бібліотеках діяла система інформаційного обслуговування, зорієнтована на індивідуальне та групове інформування освітян регіону. Кількість індивідуальних і групових абонентів ВРІ в ЛОНПБ вже кілька років поспіль залишається незмінною – 7 індивідуальних і 2 групових. Незмінною залишилася й кількість наданих їм повідомлень (7 повідомлень індивідуальним абонентам та 4 повідомлення

груповим абонентам). Аналогічна ситуація спостерігалася в звітному році в МНПБ: кількість індивідуальних абонентів скоротилася до 5 (у 2015 р. – 14), а групових – до 4 абонентів (2015 р. – 5).

З метою популяризації та розкриття бібліотечних фондів, поточного інформування про нові надходження обидві бібліотеки організовували книжкові виставки (як окремі, так і в рамках днів інформації, наукових конференцій, семінарів, днів бібліографії тощо). У 2016 році працівниками ЛОНПБ було підготовлено 116 тематичних виставок (з них лише 3 було представлено на сайті бібліотеки). Працівники МНПБ організували 16 тематичних і 5 виставок нових надходжень (з них 4 представлено на сайті бібліотеки).

Важливою складовою науково-інформаційної, бібліографічної діяльності ЛОНПБ і МНПБ була робота з укладання бібліографічних посібників різних видів. У 2016 році працівниками ЛОНПБ було підготовлено: 35 бібліографічних оглядів; бібліографічний покажчик «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді»; біобібліографічний покажчик «Іван Франко»; 4 каталоги книжкових виставок; 3 рекомендаційні бібліографічні списки; 4 довідково-методичних матеріали, присвячених видатним представникам України; календарі «Основні знаменні та пам'ятні дати 2016 навчального року та тематика книжково-журнальних виставок до них» і «Основні знаменні та пам'ятні дати 2017 року та тематика

книжково-журнальних виставок до них». Заслужують на увагу довідково-інформаційні матеріали, розроблені в рамках реалізації таких проектів ЛОНПБ, як «Пізнаємо Україну: пам'ятки історії та культури», «Пізнаємо Львів: пам'ятки історії та культури», «Спорт Галичини», а також літературно-музичний і культурно-освітній аудіопроєкт «Книга Вголос=VoiceBook», метою якого є популяризація видань із фондів бібліотеки. На веб-сайті ЛОНПБ і її офіційній сторінці в соціальній мережі Facebook та Youtube були представлені більшість з означених вище інформаційних продуктів.

Працівниками МНПБ у звітному році підготовлено: 25 бібліографічних оглядів; бібліографічний покажчик і навчально-методичний комплекс «Від медіаграмотності до медіакультури»; біобібліографічний покажчик «Слово моє, сила моя...» (до 80-річчя від дня народження М. С. Вінграновського); 9 рекомендаційних бібліографічних списків. Усі зазначені матеріали, а також довідково-бібліографічні списки, присвячені літераторам Миколаївщини, повнотекстову версію літературно-художнього журналу «Соборна вулиця», були представлені на веб-сайті бібліотеки і на офіційній сторінці МНПБ у соціальній мережі Facebook та Youtube.

Науково-методична діяльність

Одним із важливих напрямів роботи ЛОНПБ і МНПБ є науково-методична діяльність. У межах цього напрямку працівники ЛОНПБ підготували низку довідково-методичних матеріалів на

відзначення ювілейних дат, організували і провели для шкільних бібліотекарів: бібліотечний квест «Знакові постаті України – 2016» у рамках Всеукраїнського тижня читання, обласний семінар для методистів з бібліотечних фондів та голів методоб'єднань шкільних бібліотекарів «Підвищення інформаційно-бібліографічної культури школярів засобами системи бібліотечно-бібліографічних уроків», педагогічні читання «Шлях до Франка: вивчення творчості І. Я. Франка в школі», виховну годину «Час читати» для студентів і учнів навчальних закладів м. Львова. Окрім того працівники ЛОНПБ викладали у Львівському ОППО інваріативні професійні спецкурси «Бібліотека – інформаційний та культурно-інформаційний центр», «Основи бібліотечно-бібліографічних знань», «Інформаційні та телекомунікаційні технології роботі бібліотеки». Віддалені бібліотечні фахівці мали можливість користуватися розміщеною на веб-сайті ЛОНПБ базою нормативно-правових документів, навігатором по електронним бібліотекам, освітянським бібліотекам Львівщини, видавництвом психолого-педагогічної літератури тощо.

МНПБ як методичний центр шкільних бібліотек м. Миколаєва у звітному році вивчала їх роботу, надавала індивідуальні та групові консультації, зокрема з питань використання інноваційних форм роботи у популяризації краєзнавчої літератури як складової національно-патріотичного виховання. З метою популяризації нових практик у бібліотечній сфері фахівці МНПБ провели для шкільних бібліотекарів низку

занять Школи бібліотечної майстерності («Шкільні бібліотеки в новому вимірі часу та форматі діяльності», «Книга і читання – важливий чинник у вихованні духовних цінностей учнів»), а також навчальних семінарів («Професійна етика шкільного бібліотекаря», «Пропаганда літератури місцевих авторів як складова виховання національної свідомості учнів», «ІКТ: шкільна бібліотека сьогодні і завтра») і тренінгів («Медіаграмотність», «Фейкова інформація»).

Матеріально-технічне оснащення

Аналіз матеріально-технічного забезпечення бібліотек показав, що у звітному році комп'ютерний парк ЛОНПБ збільшився на 2 одиниці і налічує 12 комп'ютерів (у т. ч. 10 – для співробітників, 2 – для користувачів), які підключено до мережі Інтернет. МНПБ у 2016 році отримала 2 нових комп'ютери (загальна кількість – 19). Усі комп'ютери підключено до мережі Інтернет. Кількість АРМ – 17, з них для співробітників – 15, для користувачів – 2. В обох бібліотеках для зручності користувачів було організовано безкоштовний доступ до Інтернету за допомогою технології Wi-Fi.

Задля автоматизації бібліотечних процесів, підвищення рівня обслуговування користувачів, формування власних інформаційних електронних ресурсів та інтегрування їх в розподілені корпоративні ресурси ЛОНПБ і МНПБ використовували відповідне програмне забезпечення – САБ «ІРБІС».

Кадрове забезпечення

У звітному році у ЛОНПБ працювало 22 особи (з них на повну ставку – 17 осіб), у МНПБ – 20 осіб (з них на повну ставку – 17 осіб). Із загальної кількості працюючих в обох бібліотеках переважають фахівці з вищою бібліотечною освітою – 16 осіб (38 %). Стаж роботи половини кадрового складу – понад 20 років, ще третина працюючих – фахівці, стаж роботи яких не перевищує 10-ти років.

В умовах реформування системи освіти в Україні, інтеграції української науки в світовий інформаційний простір, бібліотекарі мають постійно оволодівати новими знаннями, вміннями та навичками, визначати пріоритети і завдання бібліотеки на перспективу тощо. Проте, у звітному році лише один працівник МНПБ пройшов навчання на курсах підвищення кваліфікації, у ЛОНПБ на курсах не навчався жоден працівник (вочевидь, це пов'язано з тим, що в 2015 році на курсах підвищення кваліфікації навчалася половина кадрового складу). З огляду на це фахівці обох бібліотек у звітному році брали активну участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, тренінгах, що їх проводили ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, Львівський ОППО, Миколаївський ОППО, обласні універсальні наукові бібліотеки, регіональні відділення УБА, бібліотеки львівських і миколаївських ВНЗ та інші установи.

Значною мірою підвищенню фахового рівня бібліотекарів обох бібліотек могли б сприяти видання з питань

бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності. Втім, як показав аналіз звітних документів обох бібліотек, забезпечення фаховим виданнями було досить проблематичним: у звітному році до фондів МНПБ не надійшло жодної книжки з питань бібліотекознавства і лише два періодичних видання («Шкільна бібліотека плюс», «Шкільний бібліотекар»). Усього 0,4 % (14 документів) від загальної кількості нових надходжень становили бібліотекознавчі видання в ЛОНПБ. У 2016 році ЛОНПБ передплачувала 6 фахових періодичних видань («Бібліотечний вісник», «Бібліотечна планета», «Шкільна бібліотека», «Шкільна бібліотека плюс», «Шкільний бібліотечно-інформаційний центр», «Шкільний бібліотекар»).

Висновки та рекомендації

Вивчення діяльності ЛОНПБ і МНПБ у 2016 році показало, що вони є потужними науково-педагогічними інформаційними центрами у своїх регіонах. Саме ці бібліотеки забезпечують інформаційну підтримку розвитку педагогічної науки та освіти у Львівській і Миколаївській областях, популяризують її досягнення і практичні напрацювання під час різноманітних науково-практичних заходів для освітян, через власно створені БД з актуальних питань розвитку психолого-педагогічної науки, бібліографічні посібники й науково-методичні матеріали, тематичні книжкові виставки (у т.ч. електронні) тощо.

Активна популяризаторська діяльність, а також переорієнтування роботи бібліотек на напрями, що підвищують оперативність доступу до інформації, вже другий рік поспіль сприяє збільшенню загальної кількості відвідувань (у т.ч. віртуальних) в обох бібліотеках.

Водночас, гострою проблемою, спричиненою недостатнім фінансуванням ЛОНПБ і МНПБ, залишається питання поповнення фондів новими виданнями. У звітному році кількість нових надходжень до обох бібліотек знову скоротилася. Критично низькою є кількість наукових видань серед нових надходжень, а також кількість документів на електронних носіях. Через неможливість передплати інформаційні ресурси провідних постачальників наукової інформації доступ до них користувачів ЛОНПБ і МНПБ був практично обмежений.

Зважаючи на зазначене вище, а також метою розширення можливостей бібліотек щодо інформаційного забезпечення потреб освітян регіонів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як головний координаційний та науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України рекомендує:

- вирішити питання щодо належного комплектування фондів науковими виданнями та передплати доступу до

інформаційних ресурсів провідних постачальників наукової інформації;

- активізувати роботу щодо поповнення фондів документами на електронних носіях;

- ширше використовувати потенціал книгообміну з провідними бібліотеками країни та іншими бібліотеками для поповнення власних бібліотечних фондів;

- продовжувати й удосконалювати співпрацю з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідними бібліотеками мережі у створенні галузевого бібліографічного та реферативного ресурсу, формуванні зведених бібліографічних баз даних;

- активніше використовувати можливості МБА та ЕДД;

- впроваджувати і розвивати форми дистанційного обслуговування користувачів;

- систематично надсилати власну бібліографічну та методичну продукцію до фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;

- активізувати участь бібліотечних працівників у заходах з підвищення кваліфікації, у т.ч. тих, які організовує ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та Українська бібліотечна асоціація.

1.2. Статистична інформація

Таблиця 1. ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Бібліотека	Наявність фонду (прим.)			Надходження (прим.)			Вибуття (прим.)			Використання фонду (прим.)		
	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка
ЛОНПБ	445820	446 191	+371	3610	3514	-96		3143		124540	122236	-2 304
МНПБ	90 524	93 160	+2636	4083	2626	-1 457	9863			103799	101616	-2 183
УСЬОГО:	536344	539 351		7693	6140		9863	3143		228339	223852	

Таблиця 2. КІЛЬКІСТЬ КОРИСТУВАЧІВ ТА ВІДВІДУВАНЬ (станом на 01.01.2017)

Бібліотека	Користувачі						Відвідування			Відносні показники			
	за ЄРК			Кількість відвідувань			у т.ч. віртуальних відвідувань			Обертаність	Книгозабезпеченість	Читаність	Відвідуваність
	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка				
ЛОНПБ	5 952	5 971	-19	40759	41879	1 120	14464	15139	675	0,27	74,7	20,5	7
МНПБ	5 103	5 058	-45	30907	35691	4 784	11914	16183	4 269	1,1	18,4	20,1	2,8
УСЬОГО:	11055	11029		71666	77570		26378	31322		0,685	46,55	20,3	4,9

Таблиця 3. АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (станом на 01.01.2017)

Бібліотка	Технічне забезпечення				Програмне забезпечення	Електронні ресурси			Представництвoв Інтернет	Наявність на сайті електронного каталогу	Наявність на сайті електронної бібліотеки	Наявність на сайті репозитарію
	Кількість ком'ютерів	Кількість АРМ		Кількість ком'ютерів, що мають доступ до Інтернету		Обсяг власних БД	Записи в ЕК	Введено записів за рік				
		Для співробітників в	Для користувачів									
ЛОНПБ	12	11	12	12	ІРБІС 64	553	87866	14797	сайт	так	так	ні
МНПБ	19	15	2	17	ІРБІС 64	11200	276 070	15956	сайт	так	ні	ні
УСЬОГО:	31	26	14	29		11 753	363 936	30753				

Таблиця 4. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (станом на 01.01.2017)

Бібліотка	Кількість бібліотечних працівників		За освітою					За стажем роботи				Кількість працівників, які працюють на повну ставку	
			Повна вища	у т.ч. бібліотечна	Базова вища	у т.ч. бібліотечна	Неповна вища	до 3-х років	до 10-ти років	до 20 років	понад 20 років		
	2015	2016										2015	2016
ЛОНПБ	23	22	20	3			2		8	5	9	17	17
МНПБ	20	20	17	13			2	3	2	3	12	17	17
УСЬОГО:	43	42	37	16			4	3	10	8	21	34	34

1.2 Спеціальні наукові бібліотеки установ Національної академії педагогічних наук України

1.2.1. Аналітична інформація за основними напрямками діяльності

До мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України входить 7 спеціальних наукових книгозбірень установ Національної академії педагогічних наук України. Головною метою діяльності цих бібліотек є формування профільних документних ресурсів та інформаційно-бібліотечне забезпечення наукових досліджень установ, на базі яких вони функціонують.

У розділі подано аналіз діяльності 6 книгозбірень установ НАПН України у 2016 році зокрема: спеціальної наукової бібліотеки імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України; спеціальної наукової бібліотеки Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України; спеціальної наукової бібліотеки Інституту соціальної та політичної психології НАПН України; спеціальної наукової бібліотеки Інституту професійно-технічної освіти НАПН України; спеціальної наукової бібліотеки державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України (ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України); спеціальної наукової бібліотеки Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти НАПН України (ННЦ ПТО НАПН України).

Формування та використання інформаційних ресурсів

Станом на 01.01. 2016 сукупний фонд спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України, що є основою якісного обслуговування користувачів, налічував майже 288,7 тис прим. Найбільші за обсягом фонди зосереджено в бібліотеці ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (понад 112,3 тис. прим.) та бібліотеці імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України (99,9 тис. прим.).

У звітному році надходження до фондів бібліотек установ НАПН України зменшилися і становили загалом 2 087 прим. (з них 61 % українською мовою), що на 423 примірників менше, ніж у 2015 році. Детальний аналіз цього показника в різних бібліотеках показав, що суттєве зменшення нових надходжень відбулося в бібліотеках Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (2016 р. – 387 прим., 2015 р. – 619 прим.) та ННЦ ПТО НАПН України (2016 р. – 158 прим., 2015 р. – 446 прим.). Незначне скорочення кількості нових надходжень мало місце в бібліотеках Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України (2016 р. – 449 прим., 2015 р. – 454 прим.) та Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України (2016 р. – 258 прим., 2015р. – 267 прим.). У бібліотеці ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України показник надходжень нових документів у 2016 р. залишився на рівні попереднього року (724 прим.).

Аналіз нових документів за джерелами їх надходжень свідчить про те, що в звітному році, як і в попередньому, основним джерелом поповнення бібліотечних фондів наукових установ

НАПН України були подарунки від авторів, установ, читачів, організацій – 54 % від загальної кількості надходжень (2015 р. – 30 %). Чи не єдиним джерелом отримання нових документів були подаровані видання в бібліотеках Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України та Інституту соціальної та політичної психології НАПН України – 100 % надходжень, а також Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України – 98 %. Більше половини нових надходжень (63,5 %) склали подаровані видання в бібліотеці Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Частка подарованих видань у бібліотеці ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України – лише 9,6 %.

За кошти установ НАПН України до фондів бібліотек у 2016 р. було придбано 35 % документів, що на 10 % більше, ніж у попередньому році. Втім, детальний аналіз цього показника виявив, що в кожній бібліотеці він суттєво відрізняється. Так, якщо в бібліотеці ННЦ ПТО НАПН України за кошти установи було придбано 100 % видань, у бібліотеці ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України – 72 %, то в бібліотеці Інституту професійно-технічної освіти НАПН України цей показник становить лише 17,5 %, а в решті бібліотек комплектування фонду взагалі не фінансувалося.

Десяту частину нових надходжень до бібліотек у 2016 році склали видання, підготовлені видавничо-редакційними підрозділами НАПН України. Слід зауважити, що цей показник також має тенденцію до зменшення (2015 – 23 %, 2014 – 36 %).

Відповідно до звітних документів бібліотек установ НАПН України лише бібліотека ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України скористалася цим джерелом для поповнення своїх фондів і отримала 190 примірників видань.

Незначну частку нових надходжень до фондів спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України у звітному році становили видання, що надійшли з інших джерел комплектування – 3,5 % (75 прим.), а також видання, отримані від користувачів взамін загублених – 0,3 % (7 прим. лише в бібліотеці імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України). Зовсім не використовували бібліотеки й таке доступне джерело поповнення фондів профільними документами, як книгообмін.

Аналіз надходження документів за галузями знань показав, що в 2016 році частка документів з питань педагогіки й психології зросла до 47 % (980 прим.; 2015 – 42 %).

Аналіз нових документів за видовим складом засвідчив, що 59 % з них – книги та брошури, 25 % – дисертації та автореферати дисертацій, 2 % – інші документи й лише 0,3 % – електронні документи (лише у бібліотеці ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України). Передплачені періодичні видання становили 13,7 % від загальної кількості надходжень. Порівняно з минулим роком, у 2016-му кількість назв передплачених періодичних видань залишилася незмінною: у бібліотеці ННЦ ПТО НАПН України – 57; бібліотеці ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України – 45; бібліотеці Інституту

професійно-технічної освіти НАПН України – 17; бібліотеці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України – 19; бібліотеці Інституту соціальної і політичної психології НАПН України – 26 назв. Найменша кількість періодичних видань (3 назви) надійшла до бібліотеки ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України.

Аналіз надходження нових документів за цільовим призначенням виявив зростання в звітному році частки наукових видань – 61 % (1 276 прим.; 2015 – 55 %). Найбільшу кількість наукових видань, як і в попередньому році, отримали бібліотеки Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України (434 прим.), Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (386 прим.) та Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (237 прим.). Надходження навчальних видань складає 17 % (637 прим.), що на 8 % менше за відповідний показник 2015 року. Найбільшу кількість навчальної літератури в 2016 році отримала бібліотека ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України – 198 прим. та бібліотека ННЦ ПТО НАПН України – 135 прим., що на 65 % менше, ніж у минулому році.

У 2016 р. окремі бібліотеки наукових установ НАПН України вилучили 7 096 прим. застарілих, зношених і втрачених документів, що майже в сім разів перевищує показник 2015 р. (1024 прим.). Найбільшу кількість видань вилучили зі своїх фондів бібліотека ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (5 961 прим.) і бібліотека імені А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України (1 131 прим.).

Загалом аналіз формування бібліотечно-інформаційних ресурсів бібліотек установ НАПН України виявив ряд проблемних питань. Так, через недофінансування з кожним роком скорочується чисельність нових надходжень, у тому числі й репертуар періодичних видань, що негативно впливає на якість бібліотечних фондів, рівень їх оновлення й відповідності інформаційним потребам сучасної освіти, науки і практики. Занепокоєння викликає і відсутність або критично мала кількість електронних (мультимедійних) ресурсів у бібліотеках НАПН України. Зважаючи на викладене вище, бібліотекарям доцільно активізувати роботу з оцифровування документів, архівування галузевих ресурсів з Інтернету (що є вільному доступі) та використання повнотекстових електронних документів інших фондоутримовачів, а також посилити книгообмінну діяльність.

Бібліотечно-інформаційне обслуговування

Пріоритетним напрямом діяльності спеціальних наукових установ НАПН України є максимально повне забезпечення інформаційних потреб користувачів у їх науковій, професійній, освітній, загальнокультурній та інших видів діяльності.

У 2016 р. сукупна кількість користувачів бібліотек НАПН України зменшилася на 2 % і становила 6 378 (2015 – 6 507 користувачів). Однак, якщо в бібліотеках Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та Інституту психології ім. Г. С. Костюка цей показник не перевищив 1 % і 4 % відповідно, то в бібліотеці ННЦ ПТО НАПН України користувачів поменшало на 11 %, у бібліотеці професійно-технічної освіти НАПН України

на 8 %, у бібліотеці Інституту соціальної і політичної психології на 20 %.

Упродовж звітнього періоду відбулися певні трансформації в розподілі користувачів спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України за категоріями. Як і в попередні роки найчисельнішою категорією були слухачі курсів підвищення кваліфікації – 37 % (2 376 осіб), що на 8 % менше, ніж у 2015 р. (2 960 осіб). До 32 % (2 056 осіб) зросла кількість студентів (2015 – 23%), на 12 % (763 особи) збільшилася чисельність професорсько-викладацького складу (2015 – 10%) і на 4 % (257 осіб) чисельність користувачів-аспірантів (2015 – 2%). Інформацію про обслуговування віддалених користувачів надали лише бібліотеки ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (17 осіб) та Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (236 осіб).

Загальний показник відвідування спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України в 2016 р. становить 48,2 тис. Окрім бібліотеки ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, де кількість відвідувань залишилася на рівні попереднього року, у решті бібліотек спостерігалось зменшення відвідувань у середньому від 10 до 20 %. Кількість віртуальних відвідувань у своєму звіті надала лише бібліотека ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України – 5 237 осіб.

Аналіз показників використання фондів спеціальних наукових бібліотек НАПН України показав, що в 2016 р. бібліотекам наукових установ НАПН України вдалося дещо

збільшити кількість книговидач – користувачі отримали понад 198,8 тис. документів (2015 – 198,6 тис. прим), з них понад 88 % (176 тис. прим.) – видання з питань педагогіки і психології. Однак така позитивна динаміка книговидач була характерною лише для бібліотек Інституту соціальної і політичної психології НАПН України, де книговидача зросла на понад 60 % (1 055 прим.), та Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України – на 2 % (7 645 прим.). У решті бібліотек щорічно відбувається зменшення показника використання фонду.

Компенсувати незадоволені інформаційні потреби користувачів бібліотекарі намагалися за допомогою таких важливих форм бібліотечно-інформаційного обслуговування, як замовлення літератури за МБА та ЕДД. Аналіз показників обслуговування за МБА показав, що в звітному році в бібліотеках наукових установ НАПН України налічувалося 65 абонентів (2015 – 69), кількість отриманих з інших бібліотек документів – 100 (2015 – 116), кількість виданих іншим бібліотеками документів залишилася такою ж, як і в 2015 р. – 73 документи. Найактивніше можливості МБА використовували бібліотеки ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (56 абонентів, отримано 79 документів, видано іншим бібліотекам 58 документів) та Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (8 абонентів, отримано 21 документ). Інформацію про використання послуги ЕДД надали лише бібліотеки ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (отримано 70 електронних документів, відправлено – 43) та Інституту педагогічної освіти і освіти

дорослих НАПН України (отримано 21 електронний документ, відправлено – 45).

Якість бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів бібліотек значною мірою залежить від якості їх довідково-бібліографічного апарату. У звітному році бібліотеки установ НАПН України продовжували поповнювати абеткові й систематичні каталоги, систематичні картотеки статей, картотеки статей співробітників установ та каталоги дисертацій і авторефератів дисертацій. Власні електронні каталоги формують лише три бібліотеки: Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України (2 450 записи), Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України (2105 записів) та Інституту професійно-технічної освіти та освіти дорослих НАПН України (157 записів). З огляду на те, що електронними каталогами цих бібліотек можна користуватися лише безпосередньо в приміщеннях бібліотек, величезний потенціал їх галузевих бібліотечних фондів залишається недоступним для віддалених користувачів України і світу.

Основні показники довідково-бібліографічного обслуговування в бібліотеках установ НАПН України щороку зменшуються. Так, у звітному році для забезпечення інформаційних потреб усіх категорій користувачів бібліотеки надали 978 довідок (2015 – 990 довідок), з них в автоматизованому режимі – 189, що в 3,3 рази менше за показник 2015 р. Найбільше довідок виконано в бібліотеці Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України – 450 довідок

(з них 41 в автоматизованому режимі) та бібліотеці ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України – 426 (з них 123 в автоматизованому режимі). Значно активізувала цей напрям роботи бібліотека Інституту професійно-технічної освіти НАПН України – 97 довідок (2015 р. – 60 довідок), з них 25 в автоматизованому режимі.

У бібліотеках установ НАПН України діє система інформаційного обслуговування, зорієнтована на індивідуальне і групове інформування аспірантів, здобувачів, професорсько-викладацького складу науково-педагогічних працівників. У 2016 р. кількість індивідуальних абонентів скоротилася на 23 % і становила 124 абоненти (2015 – 162 абоненти), яким було надано 240 повідомлень, що втричі менше, ніж у 2015 р. Водночас у звітному році у п'ять разів зросла кількість групових абонентів (25 абонентів, яким було надано 57 повідомлень). Найкраще організовано інформаційне обслуговування абонентів у бібліотеці ННЦ ПТО НАПН України (80 індивідуальних абонентів і 2 групових) та бібліотеці ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (37 індивідуальних і 23 групових). Не надали інформації з цього питання книгозбірні Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України та Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Довідково-бібліографічна діяльність

Важливою складовою довідково-бібліографічної роботи бібліотек установ НАПН України є розкриття й популяризація їх

бібліотечно-інформаційних ресурсів через організацію книжкових виставок, створення і розповсюдження власних інформаційно-бібліографічних продуктів (бібліографічних покажчиків, рекомендаційних списків, календарів та ін.). Упродовж звітнього періоду бібліотеками установ НАПН України було проведено 68 тематичних виставок, 49 виставок нових надходжень і 38 виставок за профілем діяльності установ НАПН України. Найактивніше цю роботу здійснювали бібліотеки ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Інституту професійно-технічної освіти та ННЦ ПТО. Окрім того бібліотеками установ НАПН України було підготовлено 6 бібліографічних покажчиків і 12 бібліографічних списків. Зокрема, бібліотекою Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України підготовлено 2 біобібліографічні та 1 науково-допоміжний бібліографічний покажчик, а також 3 рекомендаційних бібліографічних списки і 3 списки нових надходжень; бібліотекою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України підготовлено 1 бібліографічний покажчик і 4 списки нових надходжень; бібліотекою ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України – 2 бібліографічних покажчики.

Слід підкреслити, що інформаційно-бібліографічні продукти бібліотек наукових установ НАПН України належно представлені на їх веб-сторінках, створених на сайтах установ. Так на сторінці бібліотеки ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка опубліковано списки нових надходжень, бібліографічні списки праць Г. С. Костюка періодичних видань на

2016-2017 рр. На веб-сторінці бібліотеки Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України для користувачів доступні повнотекстові версії бібліографічних і біобібліографічних покажчиків, дайджестів та ін. Бібліотека ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України пропонує віддаленим користувачам список праць співробітників інституту за 2010–2014 роки, перелік комплектів періодичних видань, передплачених у 2016 р. Окрім того на її сторінці розміщено депозитарій електронних ресурсів університету, який містить повнотекстові електронні копії авторефератів дисертацій, захищених в університеті, монографії й навчальні посібники викладачів, навчальні ресурси, розроблені за програмою українсько-канадського проекту «Навички для працевлаштування»

Якісному інформаційному забезпеченню користувачів-освітян значною мірою сприяє участь бібліотек наукових установ НАПН України у створенні інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу на порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Ресурс має декілька складових (зведена база даних збірників наукових праць, зведена база даних дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології, зведена база фахових періодичних видань, що передплачують ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського й провідні освітянські бібліотеки). В наповненні цих складових беруть участь бібліотеки Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України та Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. У

формуванні зведеної бази галузевих періодичних видань беруть участь усі бібліотеки наукових установ НАПН України. У звітному році в зведеній базі галузевих періодичних видань було відображено 12 назв періодичних видань, що надходили до бібліотеки Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 13 назв – до бібліотеки Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, 23 назви – до бібліотеки ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 17 – до бібліотеки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 19 назв – до бібліотеки Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, 30 назв газет і журналів до бібліотеки ННЦ ПТО НАПН України та 10 назв до бібліотеки Інституту вищої освіти НАПН України.

Аналіз бібліотечно-інформаційної та довідково-бібліографічної роботи наукових установ НАПН України виявив низку проблемних питань, які перешкоджають залученню нових користувачів, оперативному і якісному забезпеченню їхніх інформаційних потреб. Зокрема, необхідно активніше впроваджувати в практику роботи бібліотек новітні інформаційно-комунікаційні технології та нові інформаційні сервіси, у тому числі доступ до електронних каталогів, баз даних, інтерактивних бібліографічних посібників та інтернет-навігаторів; онлайнове довідково-бібліографічне обслуговування.

Матеріально-технічне оснащення

Звітні документи та результати обстеження бібліотек установ НАПН України показали, що вони послуговуються 15-ма

комп'ютерами, 12 з яких під'єднано до мережі Інтернет, а в бібліотеках Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України та ННЦ ПТО НАПН України забезпечено безкоштовний доступ до ресурсів Інтернету з використанням технології WI-FI. Втім, лише бібліотеки ДВН «Університет менеджменту освіти» та ННЦ ПТО отримали в звітному році по одному новому комп'ютеру, в решті бібліотек комп'ютерний парк не оновлюється вже багато років. Гостро стоїть проблема придбання ліцензійного програмного забезпечення, оскільки відсутність АБІС або неналежне її застосування гальмує автоматизацію всіх основних бібліотечних процесів та ускладнює можливість комунікативного обміну інформацією, створення власних електронних ресурсів, сучасних веб-сторінок бібліотек, які б були водночас і самостійним інформаційним ресурсом, й інструментом інформаційного пошуку.

Кадрове забезпечення

Важливим чинником ефективного функціонування бібліотеки є бібліотечні кадри. Від їх професіоналізму, розуміння поставлених перед бібліотекою завдань, вміння розв'язувати їх оперативно й раціонально нині залежить не лише якість задоволення інформаційних потреб користувачів, а й успішність трансформації спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України в сучасні бібліотечно-інформаційні центри.

Станом на 01.01.2017 р. у бібліотеках установ НАПН України працювало 15 бібліотечних працівників: 6 у бібліотеці ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, по 3 –

в бібліотеках Інституту психології ім. Г. С. Костюка та ННЦ ПТО НАПН України, по 1-му в бібліотеках Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, Інституту соціальної і політичної психології НАПН України та Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Однією з головних проблем кадрового забезпечення спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України залишається відсутність у працівників відповідної фахової освіти, адже з 15 осіб лише 7 фахівців мають повну вищу бібліотечну освіту.

Аналіз кадрового забезпечення за стажом роботи показав, що 3 працівники мають стаж роботи понад 20 років, стаж роботи до 20 років – 2 працівник, до 10 років – 7 фахівців, у 3 працівників стаж роботи в цих книгозбірнях становить менше року. Плинність кадрів має місце в бібліотеках ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України та Інституту соціальної і політичної психології НАПН України. У звітному році підвищували свій фаховий рівень лише працівники бібліотеки ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка (2 фахівця) НАПН України та Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих (1 фахівець). Негативно впливає на професійний рівень співробітників повна відсутність у фондах бібліотек НАПН України передплати фахових періодичних видань. Про їх передплату повідомили в своїх звітах бібліотеки Інституту соціальної та політичної психології НАПН України («Бібліотечний форум. Україна») та ННЦ ПТО НАПН України («Шкільна бібліотека плюс»).

Зважаючи на це, слід активніше використовувати інформаційний ресурс з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності бібліотек, представлений у кабінеті бібліотекознавства та на порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського приділяє значну увагу вдосконаленню професійної освіти працівників бібліотек спеціальних наукових установ НАПН України. З цією метою організовуються семінари, лекції, практичні заняття з вивчення САБ «ІРБІС» та УДК, курси підвищення кваліфікації тощо. Працівникам бібліотек установ НАПН України рекомендовано вступити до Української бібліотечної асоціації, де вони матимуть можливість спілкуватися з колегами, підвищувати свій фаховий рівень, регулярно ознайомлюватися з новими тенденціями у вітчизняній і світовій бібліотечній практиці, відвідувати семінари, майстер-класи та інші заходи.

Висновки та рекомендації

Аналіз діяльності спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України показав, що впродовж 2016 р. працівники бібліотек спрямовували свою роботу на забезпечення фахових потреб науковців, проте низка нерозв'язаних проблем суттєво гальмувала цей процес. Зважаючи на це, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як головний координаційний науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України рекомендує керівництву установ та завідувачам бібліотек:

- знайти можливості для збільшення фінансування на комплектування фондів бібліотек (придбання документів на різноманітних носіях інформації, передплати періодичних видань, у тому числі фахових бібліотечних);

- активізувати роботу з вивчення галузевих інформаційних потоків і ресурсів, забезпечувати поповнення фондів електронними повнотекстовими документами;

- знайти можливості для технічного переоснащення бібліотек та придбання ліцензійного бібліотечного програмного забезпечення з метою формування інтегрованих баз даних профільних матеріалів, архівів неопублікованих результатів наукових досліджень;

- використовувати можливості обмінно-резервного фонду ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського та бібліотек інших систем і відомств для поповнення фондів;

- застосовувати нові форми і методи роботи, орієнтовані на індивідуальне надання користувачеві необхідної йому інформації;

- розпочати роботу щодо впровадження й використання на власних веб-сторінках нових інформаційних послуг, зокрема, організації електронного каталогу та електронної бібліотеки;

- здійснювати онлайнове довідково-бібліографічне обслуговування віддалених користувачів;

- активізувати роботу щодо створення та популяризації власної бібліографічної продукції;

- збільшити кількість штатних одиниць в бібліотеках Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, Інституту професійно-технічної освіти НАПН України;

- брати активну участь у науково-практичних конференціях, семінарах, практикумах, тренінгах та інших заходах, що проводять ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, УБА, провідні бібліотеки інших систем та відомств.

1.2.2. Статистична інформація

Таблиця 1. ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ (станом на 01.01.2017)

Назва бібліотеки	Наявність фонду (прим.)			Надходження (прим.)			Вибуття (прим.)			Використання фонду (прим.)		
	2015	2016	Дина-міка	2015	2016	Дина-міка	2015	2016	Дина-міка	2015	2016	Дина-міка
Бібліотека ім. А.Ф.Залевської інституту психології ім. Г.С. Костюка	100636	99955	-681	454	449	-5		1131		5757	5572	-185
Бібліотека інституту педосвіти та освіти дорослих	10786	15136	+4350	267	258	-9	234			7490	7645	+155
Бібліотека інституту соціальної та політичної психології		8515			111		790			416	1055	+639
Бібліотека інституту професійно-технічної освіти	4469	4856	+387	619	387	-232		4		2307	1869	-438
Бібліотека Державного вищого навчального закладу "Університет менеджменту освіти"	112380	112380		724	724			5961		181372	181372	
Бібліотека Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти	47695	47853	+158	446	158	-288				1306	1320	+14
УСЬОГО:	275966	288695		2510	2087		1024	7096		198648	198833	

Таблиця 2. КІЛЬКІСТЬ КОРИСТУВАЧІВ ТА ВІДВІДУВАНЬ (станом на 01.01.2017)

Назва бібліотеки	Користувачі			Відвідування						Відносні показники			
	за ЄРК			Кількість відвідувань			у т.ч. віртуальних відвідувань			Оберганість	Книгозабезпеченість	Читаність	Відвідуваність
	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка				
Бібліотека ім. А.Ф.Залевської інституту психології ім. Г.С. Костюка	341	328	-13	1900						0,05	304	16,9	5,7
Бібліотека інституту педосвіти та освіти дорослих	512	508	-4	4850			320			0,46	33,1	15,1	10,7
Бібліотека інституту соціальної та політичної психології	123	99	-24							0,12	86	10,7	5,2
Бібліотека інституту професійно-технічної освіти	103	95	-8	541	514	-27				0,4	50	19	5,3
Бібліотека Державного вищого навчального закладу "Університет менеджменту освіти"	4664	4664		40226	40226		5237	5237		1,6	24,1	38,9	8,6
Бібліотека Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти	764	684	-80	1261	1028	-223				0,03	70	63	1,5
УСЬОГО:	6507	6378		48778			5557	5557		0,4	94,5	27,3	6,2

Таблиця 3. АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (станом на 01.01.2017)

Назва бібліотеки	Технічне забезпечення				Програмне забезпе- чення	Електронні ресурси			Представ-ництво в мережі Інтернет	Наявність на сторінці:		
	Кількість комп'ютерів	Кількість АРМ		Доступ до мережі Інтернет (к-ть комп.)		Обсях власних БД	Записи в ЕК	Введено записів за рік		Електронного каталогу	Електронної бібліотеки	Репозитарію
		для співро- бітників	для користу- вачів									
Бібліотека ім. А.Ф.Залевської інституту психології ім. Г.С. Костюка	1	1		1	ІРБІС		2105	627	сторінка			
Бібліотека інституту педосвіти та освіти дорослих	2	1	1	2	ІРБІС		2450	836	сторінка			
Бібліотека інституту соціальної та політичної психології	1	1		1	ІРБІС(дем о-версія)							
Бібліотека інституту професійно- технічної освіти	3	1	1	3	ІРБІС		157	30				
Бібліотека Державного вищого навчального закладу «Університет менед-жменту освіти»	3	3		2	УФД Бібліо- тека				сторінка			
Бібліотека Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти	5	1	4	3	ІРБІС (демо- версія)							
УСЬОГО:	15	8	6	12			4712	1493				

Таблиця 4. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (станом на 01.01.2017)

	Кількість бібліотечних працівників		За освітою					За стажем роботи				Кількість працівників, які працюють на повну ставку	
			Повна вища	у т.ч. бібліотечна	Базова вища	у т.ч. бібліотечна	Неповна вища	до 3-х років	до 10-ти років	до 20 років	понад 20 років		
	2015	2016										2015	2016
Бібліотека ім. А.Ф.Залевської інституту психології ім. Г. С. Костюка	3	3	3	2				1		1	1	3	3
Бібліотека інституту педосвіти та освіти дорослих	2	1	1	1							1	1	1
Бібліотека інституту соціальної та політичної психології	2	1	1	1					1			1	1
Бібліотека інституту професійно-технічної освіти	1	1	1						1			1	1
Бібліотека Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти»	6	6	3	3	3			2	1		1	6	6
Бібліотека Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти	3	3	2				1					3	3
УСЬОГО:	17	15	11	7	3		1	3	3	1	3	15	15

1.3. Бібліотеки обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти

1.3.1. Аналітична інформація за основними напрямками діяльності

До мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України входить 23 спеціальні навчально-педагогічні бібліотеки обласних (міських) інститутів післядипломної педагогічної освіти, які є важливими учасниками процесу перепідготовки та безперервного навчання освітян в регіонах країни.

Формування та використання інформаційних ресурсів

Основним напрямом діяльності бібліотек ОППО є формування інформаційного ресурсу з урахуванням фахових потреб користувачів. Аналіз звітних документів бібліотек обласних ІППО показав, що станом на 01.01.2017 р. сукупний фонд бібліотек обласних ІППО становив близько 784,9 тис. прим., у т.ч. рідкісних і цінних видань – майже 2,6 тис. прим.

Найбільші за обсягом фонди зосереджено в бібліотеках Запорізького ОППО (65,7 тис. прим.), Чернігівського ОППО імені К. Д. Ушинського (52,5 тис. прим.), Рівненського ОППО (49 тис. прим.) та Херсонської АНО (48,1 тис. прим.), Дніпропетровського ОППО (47,4 тис. прим.), Волинського ІППО (44,1 тис. прим.).

У 2016 р. відновив свою діяльність Донецький ОППО, переміщений у зв'язку з військовими діями на Сході України до м. Слов'янська. Бібліотечні фонди інституту залишилися в

тимчасово окупованому Донецьку, тож інформаційно-бібліотечному відділу довелося розпочати формування бібліотечного фонду практично з нуля за рахунок подарунків користувачів, авторів і благодійників. Станом на 01.01.2017 бібліотечний фонд Донецького ОППО налічує 1 767 прим.

За видовим складом сукупний бібліотечний фонд бібліотек обласних ІППО у 2016 р. розподіляється на книжки і брошури – 76,4 % (598,8 тис. прим.), періодичні видання – 11 % (85,4 тис. прим.), документи на електронних носіях – 0,5 % (4,1 тис. прим.), інші види документів – 12 %.

У фондах більшості бібліотек обласних ІППО переважають навчальні видання. Аналіз сукупного фонду за цільовим призначенням документів показав, що частка навчальних видань становить 40,5 % (понад 318,5 тис. прим.), наукових – 14,4 % (понад 112,8 тис. прим.), літературно-художніх – 18,8 % (понад 147,6 тис. прим.). Найбільшу кількість навчальних видань зосереджено в бібліотеці Запорізького ОППО (48,6 тис. прим), ОНБІЩ Дніпропетровського ОППО» (40,2 тис. прим.) та Миколаївського ОППО (майже 30 тис. прим.).

Упродовж 2016 р. до бібліотек обласних ІППО надійшло понад 17 тис. прим. нових документів, що на 333 прим. (2 %) менше порівняно з 2015 р. Найбільшу кількість нових документів отримали бібліотеки Кіровоградського ОППО ім. Василя Сухомлинського» (2 021 прим.), Київської АНО (1 980 прим.), Донецького ОППО (1 657 прим.), Харківської АНО

(1 587 прим.), Запорізького ОППО (1 521 прим.) та Миколаївського ОППО (1 493 прим.).

Найменший показник надходження нової літератури в звітному році зафіксовано в бібліотеках Рівненського ОППО (53 прим.) та Вінницької АНО (78 прим.). Не перший рік поспіль цей показник залишається низьким і в бібліотеці Чернівецького ОППО (122 прим.). Ці дані свідчать про те, що в зазначених бібліотеках коефіцієнт оновлення бібліотечного фонду є критично низьким (Рівненського ОППО – 0,1 %, Вінницької АНО – 0,2 %, Чернівецького ОППО – 0,6 %), хоча і в більшості інших бібліотек обласних ІППО він не перевищує 2,5 %.

Основним джерелом надходження документів до бібліотек обласних ІППО було придбання видань за рахунок коштів, виділених інститутами на комплектування бібліотечних фондів – 55 % (8,5 тис. прим.) від усієї кількості надходжень. Порівняно з попереднім роком, у 2016 цей показник збільшився на 4 %. Найкраще були профінансовані бібліотеки Київської АНО – 1 646 прим. (83 % від загальної кількості нових надходжень), Запорізького ОППО – 1 516 прим. (99 % від загальної кількості нових надходжень), Миколаївського ОППО – 1 134 прим. (76 % від загальної кількості нових надходжень). Водночас шість бібліотек у звітному році взагалі не отримали кошти на комплектування.

Завдяки централізованому забезпеченню у 2016 р. до бібліотек обласних ІППО надійшло 22,4 % (3,4 тис. прим.) нових

видань. Втім, щороку кількість надходжень з цього джерела скорочується (2015 р. – 4 тис. прим., 2014 р. – 6 тис. прим.).

Загальну тенденцію до скорочення демонструє і таке джерело надходжень, як подарунки авторів, установ, читачів, видавництв – 15,3 % (2015 р. – 20 %). Хоча бібліотекам Кіровоградського ОППО ім. Василя Сухомлинського і Харківської АНО за рахунок подарунків вдалося поповнити фонди на 846 і 814 прим. відповідно. Дарунки благодійників, користувачів і авторів були практично єдиним джерелом надходження нових документів до інформаційно-бібліотечного відділу Донецького ОППО.

Низькими залишаються показники надходжень з інших джерел: за рахунок повернення користувачами видань взамін загублених 0,2 % (30 прим.), з обмінно-резервних фондів – 0,05 % (8 прим.). Жодного нового видання бібліотеки не отримали від редакційних структур обласних ІППО, що може бути обумовлено зменшенням тиражів видань, підготовлених працівниками обласних ІППО.

Аналіз нових надходжень документів за галузями знань у 2016 р. виявив, що традиційно найбільшу кількість складають документи педагогічної та психологічної тематики – 35 % (5,5 тис. прим.), видання з природничих наук – 11,7 % (1,8 тис. прим.), з питань літературознавства й мовознавства – 10,5 % (1,6 тис. прим.), по 9 % загальної кількості нових надходжень складають документи із суспільних наук (1,4 тис. прим.) і художня література (1,4 тис. прим.).

Незначну кількість нових надходжень до фондів бібліотек обласних ІППО становили видання з мистецтва та спорту – 2 % (293 прим.), документів з питань бібліотекознавства, бібліографознавства та інформаційної діяльності – 1 % (155 прим.).

Аналіз нових надходжень за видами документів показав, що як і в попередньому році, більшу частину складають книжки та брошури – 54,6 % (8,6 тис. прим.).

Тенденцію до зменшення демонструє середній показник надходження періодичних видань до бібліотек ОІППО. Так, якщо в 2015 р. бібліотеки отримали 110 назв, то в 2016 р. кількість назв газет і журналів, передплачених бібліотеками обласних ІППО скоротилася в середньому до 73. Лідерами з передплати періодичних видань залишаються бібліотеки Київської АНО (215 назв), Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського (206 назв), Дніпропетровського ОІППО (160 назв) і Миколаївського ОІППО (148 назв). Водночас найменшу кількість періодичних видань у звітному році передплатили бібліотеки Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського (35 назв) і Житомирського ОІППО (57 назв). Не надала відомостей щодо кількості передплачених видань бібліотека Одеського ОІУВ.

Складною залишається ситуація із надходженням до фондів бібліотек обласних ІППО електронних документів. Упродовж 2016 р. бібліотеки отримали 214 прим. електронних документів, що на 9 % менше, ніж у 2015 р. (235 прим.). Це може свідчити не лише про відсутність коштів на їх придбання, а й про недостатньо

активну роботу бібліотек обласних ІППО щодо оцифрування документів, архівування інформаційних ресурсів всесвітньої мережі та ін. Слід зазначити, що до половини бібліотек обласних ІППО не надійшло жодного електронного документа.

Аналіз нових надходжень документів за цільовим призначенням показав, що більшість з них склали навчальні й наукові видання. У 2016 р. бібліотеки обласних ІППО отримали 12,9 тис. прим. навчальних і 3,9 тис. прим. наукових видань. Найбільше навчальних видань надійшло до бібліотек Дніпропетровського ОІППО (6,8 тис. прим.), Миколаївського ОІППО (1,4 тис. прим.), Запорізького ОІППО (1,1 тис. прим.). Упродовж декількох років поспіль найбільшу кількість наукових видань отримують бібліотеки Київської АНО (1,6 тис. прим.) і Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського (1,7 тис. прим.).

Необхідною умовою покращення якісного складу фондів є їх постійне вивчення, своєчасне виявлення і вилучення мало використовуваних, непрофільних, зайво дублетних і відновлення втрачених видань. Упродовж звітного періоду з фондів бібліотек обласних ІППО загалом вилучено понад 21,5 тис. прим. Значний обсяг робіт з упорядкування своїх фондів виконали бібліотеки Чернігівського ОІППО (вилучено 3,1 тис. прим.), Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського» (3 тис. прим.), Харківської АНО (2,8 тис. прим.), Запорізького ОІППО (2,5 тис. прим.). Водночас, майже третина бібліотек обласних ІППО не вилучила жодного видання із своїх фондів.

Бібліотечно-інформаційне обслуговування

Пріоритетним напрямом роботи бібліотек обласних ІППО є забезпечення інформаційних потреб усіх категорій користувачів згідної наукової, професійної, освітньої, загальнокультурної та інших видів діяльності.

Звітні документи бібліотек обласних ІППО засвідчили, що впродовж останніх трьох років спостерігається збільшення кількості користувачів цих книгозбірень. У 2016 р. загальна кількість користувачів за ЄРК налічувала дещо більше 71 тис. осіб (2015 – 64,6 тис., 2014 – 64,2 тис.). Найбільше користувачів обслуговують в ОНБІ Дніпропетровського ОІППО (9,3 тис.) та бібліотеці Київської АНО (7,8 тис.). Суттєво зросла кількість користувачів у бібліотеках Закарпатського ОІППО (на 48 %), Київської АНО (на 22 %), Харківської АНО (на 19 %) та Львівського ОІППО (17 %). Водночас, на третину зменшилася кількість користувачів в бібліотеці Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського, майже на чверть – у бібліотеці Миколаївського ОІППО.

У звітному році основною категорією користувачів в обласних ІППО були слухачі курсів – 70 % (50,2 тис.) та вчителі – 13 % (9,3 тис.). Цей показник є відносно стабільним упродовж останніх років, як для слухачів курсів (2015 – 68 %, 2014 – 80 %), так і для вчителів (2015 – 19 %, 2014 – 16,3 %). На третину зменшилася кількість співробітників обласних ІППО – 2,4 тис. (3,1 %) і бібліотекарів – 2,4 тис. (3,3 %). Кількість віддалених користувачів обліковували лише бібліотеки Дніпропетровського

ОІППО, Київської АНО та Чернівецького ОІППО – загалом 3,9 тис.

Загальна кількість відвідувань бібліотек обласних ІППО в 2016 р. становила 703,9 тис. Щодо кількості віртуальних відвідувань, то її встановити об'єктивно не вдалося через відсутність відповідних даних у статистичних звітах абсолютної більшості бібліотек обласних ІППО.

Аналіз використання інформаційного ресурсу бібліотек обласних ІППО вкотре засвідчив, що тенденція до зменшення книговидач є стійкою. Так, якщо 2015 р. користувачам бібліотек обласних ІППО було видано загалом 792 тис. прим., то в 2016 р. цей показник скоротився ще на 5 % і становив 756 тис. прим. Водночас, зменшення кількості книговидач не є загальним. Приміром, якщо в бібліотеках Миколаївського ОІППО, Сумського ОІППО та Чернігівського ОІППО відбулось суттєве зменшення показника книговидач – понад 30 %, то в бібліотеках Запорізького ОІППО, Хмельницького ОІППО та Херсонської АНО скорочення було незначним – до 2 %. Слід відзначити, що окремим бібліотекам обласних ІППО навпаки вдалося збільшити обсяги книговидач: Київської АНО – на 1,3 %, Волинського ІППО – на 5 %, Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського – на 13 %, Івано-Франківського ОІППО – 18 %.

Детальний аналіз показника книговидач за галузями знань виявив, що найбільш затребуваними серед користувачів були документи психолого-педагогічної тематики – 45 %, суспільних наук – 14 %, природничих наук і літературознавства – по 10 %.

За видовими ознаками більшість документів, виданих користувачам, становили періодичні видання – 57,5 % та книжки – 33 %. Жодна бібліотека обласного ІППО не надала відомостей щодо використання електронних документів.

Проблемним для більшості бібліотек обласних ІППО залишається питання організації цілодобового дистанційного обслуговування віддалених користувачів. Моніторинг веб-сайтів / сторінок бібліотек обласних ІППО виявив, що онлайн доступ до електронних бібліотек надають лише бібліотеки Одеського ОІУВ, Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського та Чернівецького ОІППО. Електронні бібліотеки вміщують повні тексти видань, підготовлених співробітниками означених обласних ІППО (навчально-практичні й науково-методичні матеріали, освітні програми тощо).

У той же час інформаційно-бібліотечний відділ Донецького ОІППО через відсутність приміщення та обладнання для обслуговування користувачів переорієнтувався на забезпечення їх інформаційних потреб виключно дистанційно (обслуговування здійснюється через онлайн-замовлення, телефон, електронну пошту). З цією метою працівники інформаційно-бібліотечного відділу активно наповнюють власний веб-сайт, надаючи доступ до електронних видань, тематичних і рекомендаційних бібліографічних списків літератури, публікуючи там інформацію про нові надходження літератури, передплачені періодичні видання, поточні новини, матеріали семінарів, конкурсів, фото-та

відеоматеріали до заходів та багато інших матеріалів, корисних для бібліотекарів ЗНЗ, вчителів, методистів та ін.

Для повнішого і якіснішого задоволення інформаційних потреб освітян третина бібліотек обласних ІППО взаємодіяла з обласними універсальними науковими, юнацькими і дитячими бібліотеками регіону, використовуючи таку форму обслуговування, як МБА. Це, зокрема, бібліотеки Вінницької АНО, Волинського ОІППО, Дніпропетровського ОІППО, Житомирського ОІППО, Київської АНО, Херсонської АНО, Чернівецького ОІППО і Чернігівського ОІППО. Кількість абонентів МБА у 2016 р. становила 69 осіб, що на 39 % менше, ніж у 2015 р. (113 осіб). Відповідно зменшилася кількість виданих іншим бібліотекам документів – 195 прим. (2015 р. – 266), а також кількість отриманих документів з інших бібліотек – 174 прим. (2015 р. – 307).

Як і в попередньому році, найактивніше використовували цю форму інформаційного забезпечення користувачів бібліотеки Київської АНО (кількість абонентів – 16, видано документів – 84, отримано документів – 22), Херсонської АНО (кількість абонентів – 46, видано документів – 11, отримано документів – 14), Чернівецького ОІППО (кількість абонентів – 12, видано документів – 38, отримано документів – 29), Дніпропетровського ОІППО (кількість абонентів – 10, видано документів – 24, отримано документів – 14).

Про використання такої форми обслуговування користувачів, як ЕДД, у своїх звітах повідомили лише бібліотеки

Дніпропетровського ОППО і Чернівецького ОППО. Загалом вони надали послуги 44 віддаленим користувачам, одержали 32 онлайн-замовлення, відправили користувачам 63 електронних документів, отримали від інших бібліотек 42 електронних документа.

Довідково-бібліографічна діяльність

Значну увагу в звітному році бібліотеки обласних ІППО приділяли довідково-бібліографічній роботі. Постійно працюючи над веденням і редагуванням традиційного довідково-пошукового апарату (каталогами і картотеками), бібліотеки обласних ІППО поповнювали новими бібліографічними записами й власні ЕК. Відповідно до звітних документів, ЕК формують 12 із 22-х бібліотек обласних ІППО. Лише 6 бібліотек надають доступ до своїх ЕК через веб-сайти / сторінки (Волинського ОППО, Дніпропетровського ОППО, Закарпатського ІППО, Полтавського ОППО ім. М. В. Остроградського, Харківської АНО, Хмельницького ОППО).

Загальний обсяг ЕК бібліотек обласних ІППО налічує майже 253 тис. бібліографічних записи. Найбільші за обсягом ЕК сформовано в бібліотеках Херсонської АНО (понад 63 тис. записів), Львівського ОППО (понад 40 тис.), Дніпропетровського ОППО (28 тис.), Київської АНО (27,8 тис.), Волинського ОППО (26,8 тис.), Харківської АНО (майже 24 тис. записів).

Упродовж звітнього року працівниками бібліотек обласних ІППО до ЕК було введено 24,8 тис. нових записів. Найактивніше в цьому напрямі працювали бібліотеки Львівського ОППО (6,5 тис. записів), Херсонської АНО (4,3 тис.), Київської АНО (3 тис.),

Івано-Франківського ОППО та Волинського ІППО (більше 2 тис. записів). У 2016 р. на 15 % зросла кількість звернень віддалених користувачів до ЕК бібліотек обласних ІППО – загалом їх налічувалося 483,7 тис. (2015 – 407 тис.).

Важливим аспектом довідково-бібліографічної діяльності було виконання усних і письмових бібліографічних довідок. У 2016 р. бібліотеки обласних ІППО надали своїм користувачам 12,4 тис. довідок, що на 941 довідку менше, ніж у 2015 р. (13,3 тис.). Найактивніше в цьому напрямі працювали бібліотеки Київської АНО (2,9 тис. довідок), Харківської АНО (майже 2,2 тис.), Миколаївського ОППО (1,9 тис.), Херсонської АНО (1,8 тис.).

Загальне зменшення кількості наданих користувачам бібліографічних довідок позначилося й на кількості довідок, наданих в автоматизованому режимі (2016 – 2,6 тис., 2015 – 2,7 тис.). Інтенсифікації роботи з довідково-бібліографічного обслуговування віддалених користувачів сприяло б впровадження на веб-сайтах / сторінках бібліотек обласних ІППО таких сервісів, як «Онлайнова довідка», «Електронне замовлення», «Електронна доставка документів» та ін.

Значне місце в організації ефективного довідково-бібліографічного обслуговування користувачів мало налагодження системи індивідуального і групового інформування. У режимі вибіркового розповсюдження інформації бібліотеки обласних ІППО надали 3,3 тис. бібліографічних довідок індивідуальним абонентам (2,1 тис. осіб). Не зважаючи на те, що кількість

групових абонентів зменшилась майже на 10 % і становила 271 (2015 р. – 301), кількість наданих їм довідок збільшилася на 30 % і становила 1,4 тис. довідок, що свідчить про затребованність цих послуг

З метою популяризації та розкриття бібліотечних фондів, поточного інформування про нові надходження бібліотеки обласних ІППО організовували книжкові виставки (як самостійні, так і в рамках днів інформації, наукових конференцій, семінарів тощо). У 2016 р. було підготовлено 187 виставок нових надходжень, 446 тематичних виставок і 260 виставок за профілем діяльності ОІППО, які репрезентували досягнення інститутів, їх внесок у розвиток сучасної освіти. Лише 9 % від загальної кількості виставок було представлено на веб-сайтах / сторінках бібліотек обласних ІППО, зокрема, Волинського ІППО, Дніпропетровського ОІППО, Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського.

Важливою складовою науково-інформаційної, бібліографічної діяльності бібліотек обласних ІППО була робота з укладання бібліографічних посібників різних видів. Упродовж 2016 р. бібліотеками обласних ІППО було підготовлено 48 бібліографічних покажчиків (у т.ч. 35 рекомендаційних і 13 біобібліографічних), а також 342 рекомендаційних бібліографічних списки, 107 списків нових надходжень, 334 бібліографічних оглядів. Аналіз звітних документів і моніторинг веб-сайтів / сторінок бібліотек обласних ІППО показав, що власні бібліографічні продукти (покажчики, списки нових

надходжень, рекомендаційні списки) широко представляють бібліотеки Вінницької АНО, Житомирського ОІППО, Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського, Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського, Рівненського ОІППО, Сумського ОІППО, Тернопільського ОКІППО та Херсонської АНО.

Матеріально-технічне оснащення

Значним чином успішна діяльність бібліотек обласних ІППО, впровадження нових інформаційних технологій та якості забезпечення інформаційних потреб користувачів залежить від рівня їх матеріально-технічного оснащення та інформатизації.

Аналіз матеріально-технічної бази бібліотек обласних ІППО виявив, що станом на 01.01.2017 р. загальна кількість комп'ютерів налічувала 119 од., нову техніку в кількості 4-х од. отримала лише бібліотека Хмельницького ОІППО. Найкраще забезпечені комп'ютерною технікою бібліотеки Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського (36 од.), Харківської АНО (13 од.) і Миколаївського ОІППО (12 од.). Кількість АРМ становить 103, з них 33 – для співробітників, 74 – для користувачів. Практично всі бібліотеки під'єднані до мережі Інтернет, а в 9-ти бібліотеках організовано безкоштовний доступ до ресурсів Інтернету з використанням технології Wi-Fi.

Щодо використання в роботі автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем, то аналіз звітних матеріалів виявив, що САБ «ІРБІС» використовують бібліотеки Дніпропетровського ОІППО, Закарпатського ІППО, Київської АНО, Полтавського

ОППО ім. М. В. Остроградського, Херсонської АНО та Чернігівського ОППО імені К. Д. Ушинського. Програму «MARK–SQL» – бібліотеки Львівського ОППО та Чернівецького ІППО, програму «Славутич» – бібліотека Черкаського ОПОПП. Бібліотека Волинського ІППО застосовує програму, розроблену співробітниками ІППО, а Вінницької АНО та Харківської АНО – програму «Microsoft Access», Хмельницького ОППО – програму «Шкільна бібліотека».

Відомостей щодо наявності програмного забезпечення не надали 10 бібліотек: Житомирського ОППО, Запорізького ОППО, Івано-Франківського ОППО, Кіровоградського ОППО ім. Василя Сухомлинського, Миколаївського ОППО, Одеського ОІУВ, Рівненського ОППО, Сумського ОППО, Тернопільського ОКІППО та Хмельницького ОППО. Інформаційно-бібліотечний відділ Донецького ОППО повідомив, що планує придбати в наступному році АІБС «УФД/Бібліотека».

Дослідження представництва бібліотек обласних ІППО в мережі Інтернет на предмет їх відповідності інформаційним потребам користувачів показало, що власні веб-сайти створено лише в ОНБІЦ Дніпропетровського ОППО та бібліотеці Чернівецького ОППО. Решта бібліотек мають окремі сторінки на веб-сайтах / порталах обласних ІППО, де вони, переважно, розміщують інформацію про бібліотеку (мету і завдання бібліотеки, обсяг і тематичний склад фонду, правила користування, нормативні документи), репрезентують власні довідково-бібліографічні ресурси, надають доступ до ЕК і ЕБ,

інформують про семінари і конкурси для шкільних бібліотекарів, орієнтують віддалених користувачів в інтернет-ресурсах (інтернет-навігатори, корисні посилання).

Водночас моніторинг веб-сайтів / сторінок бібліотек обласних ІППО виявив і негативні моменти, приміром, значний обсяг застарілої інформації, відсутність сервісів для інтерактивного спілкування з користувачами, посилань на інформаційні ресурси провідних постачальників наукової інформації, тестовий доступ до яких надає ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського.

Кадрове забезпечення

Ефективність роботи бібліотек багато в чому залежить від їх забезпечення висококваліфікованими фахівцями, здатними постійно навчатися, здобувати й застосовувати нові вміння й навички.

Детальний аналіз кадрового складу бібліотек обласних ІППО засвідчив, що 80 % фахівців (33 особи) мають вищу освіту, у т.ч. повну вищу бібліотечну освіту – 14 осіб, базову вищу бібліотечну освіту – 4 особи, неповну вищу освіту – 3 особи. Майже 40 % фахівців працюють в бібліотеках обласних ІППО понад 20 років, 34 % – 10-20 років, 26 % – молоді фахівці, стаж роботи яких не перевищує 10 років.

Сьогодення вимагає від фахівців будь-якої галузі, у т.ч. бібліотечної, бути конкурентоспроможними, тобто постійно навчатися й удосконалювати свої професійні навички та вміння, бути здатним визначати пріоритети і завдання бібліотеки на

перспективу. Підвищення кваліфікації працівників бібліотек обласних ІППО традиційно відбувається в таких форматах, як навчання на курсах, самоосвіта, участь у науково-практичних конференціях і методичних семінарах.

У звітному році навчання на курсах підвищення кваліфікації пройшли лише 6 працівників з бібліотек Дніпропетровського ОІППО, Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського, Рівненського ОІППО та Хмельницького ОІППО, Херсонської АНО (у 2015 р. – 7 працівників).

Не сприяє підвищенню фахового рівня бібліотекарів обласних ІППО дуже обмежена кількість передплачених періодичних видань з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності. Переважна більшість бібліотек обласних ІППО отримує до 3-х видань, орієнтованих здебільшого на шкільних бібліотекарів. Наукові та науково-практичні видання передплачує лише третина бібліотек (Вінницької АНО, Волинського ІППО, Дніпропетровського ОІППО, Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського, Львівського ОІППО, Миколаївського ОІППО, Сумського ОІППО, Черкаського ОІПОПП). Бібліотека Одеського ОІУВ упродовж багатьох років не отримує жодного фахового періодичного видання.

Водночас, працівники бібліотек обласних ІППО брали активну участь у навчанні й удосконаленні майстерності шкільних бібліотекарів регіону. Інформацію про цю роботу надали 15 бібліотек обласних ІППО. Вивчення цього аспекту діяльності

бібліотек показало, що впродовж 2016 р. працівники бібліотек обласних ІППО на курсах підвищення кваліфікації шкільних бібліотекарів прочитали 942 лекції, з них 450 теоретичних та 492 практичних. Найактивніше ця робота проводилася в бібліотеках Черкаського ОІПОПП (255 годин), Рівненського ОІППО (144 години) та Львівського ОІППО (112 годин).

Працівники інформаційно-бібліотечного відділу Донецького ОІППО впродовж звітного року надавали консультації з питань індексування документів за УДК і ББК, редагували списки літератури до публікацій, надавали довідки щодо уточнення бібліографічного опису тощо.

Висновки та рекомендації

Аналіз роботи обласних ІППО в 2016 р. засвідчив сталість деяких негативних тенденцій, зокрема: скорочення надходжень всіх видів документів, мізерно малий відсоток електронних документів, зменшення книговидач, відсутність в окремих бібліотеках ліцензійного програмного забезпечення для комп'ютеризації бібліотечно-бібліографічних процесів і довідково-бібліографічного обслуговування віддалених користувачів та ін.

Водночас, упродовж останніх трьох років спостерігається збільшення кількості користувачів цих бібліотек, що свідчить про їх авторитетність серед освітня регіонів. Втім, для підвищення рівня якості обслуговування користувачів, ефективного інформаційного супроводу діяльності обласних ІППО, активізації процесу впровадження в практику роботи нових інформаційно-комунікаційних технологій, і, як результат – перетворення цих

бібліотек у сучасні бібліотечно-інформаційні центри ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як координаційний і методичний центр мережі освітянських бібліотек України рекомендує керівникам обласних ІППО та завідувачам бібліотек цих установ:

- розв'язати питання щодо належного комплектування фондів (придбання книжок, періодичних видань, у т.ч. фахових бібліотечних) та передплати доступу до інформаційних ресурсів провідних постачальників наукової інформації;
- віднайти можливості для переоснащення бібліотек сучасною комп'ютерною технікою, придбання ліцензійного програмного забезпечення;
- використовувати можливості книгообміну для поповнення власних фондів;
- активніше співпрацювати з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського щодо створення галузевого бібліографічного й реферативного ресурсів;

- активізувати роботу щодо створення та представлення на веб-сайтах /сторінках бібліотек обласних ІППО повнотекстових, бібліографічних, фактографічних та інших БД, ЕК, репозитаріїв наукових і навчально-практичних, методичних видань обласних ІППО тощо;

- організувати на веб-сайтах /сторінках бібліотек обласних ІППО інформаційні сервіси, зокрема, «Електронна доставка документів», «Онлайнова довідка», «Електронне замовлення»;

- впроваджувати в практику діяльності бібліотек обласних ІППО інноваційний досвід роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідних бібліотек мережі;

- брати активну участь у заходах, які проводять ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, УБА, бібліотеки інших систем і відомств.

1.3.2. Статистична інформація

Таблиця 1. ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ (станом на 01.01.2017)

Назва бібліотеки	Наявність фонду (прим.)			Надходження (прим.)			Вибуття (прим.)			Використання фонду (прим.)		
	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка
Вінницької АНО	28444	28 522	-78	195	78	-117				4037	3 366	-671
Волинського ІППО	45 566	44 160	-1 406	669	280	-389		1 687		53 089	56 092	+3 003
Дніпропетровського ОІППО	46 326	47 442	-1 116	140	922	+782	635	668	+33	180370	180376	76
Донецького ОІППО		1 767			1 657						6 447	
Житомирського ІППО		40 237			378							
Закарпатського ІППО	19 031	19 713	+682	173	761	+588	4768	775	-3 993	19 230	19 150	-80
Запорізького ОІППО	66 793	65 747	-1 046	917	1 521	+604	2 151	2 567	+416	22 435	22 012	-432
Івано-Франківського ОІППО	26 563	26 418	-145	251	207	-44	458	1474	+1 016	15 277	18 553	+3 276
Київської АНО	31 405	31 431	+26	2 124	1 980	-144	1 860	1 954	+94	97 737	99 021	+1 284
Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського	39 747	38 519	-1 228	3 309	2 021	-1 288	2 620	3 098	+478	24 013	27 801	+3 788
Львівського ОІППО	15 485	15 630	+145	1 009	265	-744				11 887	8 414	-3 473
Миколаївського ОІППО	43 122	43 294	+172	1 539	1 493	-46		1 321		41 076	31 656	-9 420
Одеського ОІУВ				432						2 856	2 142	-714
Полтавського ОІППО ім. М.В. Остроградського	32 123	32 237	+114	544	117	-427				22 208	11 990	-10218
Рівненського ОІППО	49 114	49 019	-95	224	53	-171	137	195	+58	23 820	21 810	-2 010
Сумського ОІППО	32 115	32 333	+218	176	388	+212		170		1 668	1 056	-612
Тернопільського ОКІППО	33 549	32 027	-1 522	349	150	-199		1 672		47 272	43 053	-4 219
Харківської АНО	4326	39 069	-1 257	1 737	1 587	-150	164	2 844	+2 680	20 916	18 941	-1 975
Херсонської АНО	47 548	48 169	+621	427	621	+194	145			49 697	49 264	-433
Хмельницького ОІППО	35 190	35 456	+266	547	253	-294	1 640			46 612	46 700	+88
Черкаського ОІПОП	40 548	41 652	+1 104	467	1 104	+637	672			31 284	31 148	-136
Чернівецький ОІППО	19 420	19 542	+122	126	122	-4				38 837	38 980	+143
Чернігівського ОІППО імені К. Д. Ушинського	54 584	52 569	+2 015	1 367	1 097	-270	6 156	3 112	+3 044	37 776	24 915	-12861
УСЬОГО	746 999	784953		16 722	17 055		21 406	21 537		792097	762887	

Таблиця 2. КІЛЬКІСТЬ КОРИСТУВАЧІВ ТА ВІДВІДУВАНЬ (станом на 01.01.2017)

Назва бібліотеки	Користувачі			Відвідування						Відносні показники			
	за ЄРК			Кількість відвідувань			у т.ч. віртуальних відвідувань			Оберганість	Книгозабезпеченість	Читаність	Відвідуваність
	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка				
Вінницької АНО	265	297	+32	2 037	1 654	-383				0,12	96	11,3	5,6
Волинського ІППО	2 917	2918	+1	15 635	15 563	-72	393367			1,27	15,1	19,2	5,3
Дніпропетровського ОІППО	9 305	9322	+27	14 802	13 322	-1480	4 000	4 000	0	4	5	19	1
Донецького ОІППО		134			440			132		3,6	13	48,1	3,3
Житомирського ІППО		4618			6 184					1	5,6	5,7	4,2
Закарпатського ІППО	3 400	6570	+3170	14 380	14 250	-130				0,33	16,5	5,6	1,5
Запорізького ОІППО	4 050	3900	-150	6 390	6 120	-270				0,72	28	21	1,4
Івано-Франківського ОІППО	939	966	+27	1 238	1 306	+68				3,1	5,2	16,3	8,1
Київської АНО	6 072	7835	+1763	48 958	49 094	+136	29672	28 466	-1206	0,7	10,7	7,7	1,8
Кіровоградського ОІППО ім. В. Сухомлинського	3 676	3607	-69	6 617	6 492	-125				0,7	11	8,4	1,6
Львівського ОІППО	1 400	1687	+287	2 342	2 563	+221				0,7	17,6	13	1,7
Миколаївського ОІППО	3 234	2451	-783	5 038	4 318	-720							
Одеського ОІУВ	686	650	-36	686						0,3	8,8	3,3	1,4
Полтавського ОІППО ім. М.В. Остроградського	5 552	3640	-1912		5 140					0,46	26	12	10,9
Рівненського ОІППО	1 980	1880	-100	22 176	20 492	-1684				0,03	149	4,9	1,6
Сумського ОІППО	239	217	-22	437	351	-86				1,3	5,8	7,9	4,9
Тернопільського ОКІППО	6 135	5447	-688	30 293	26 691	-3 602				0,5	10,8	5,2	1,8
Харківської АНО	2 925	3626	+701	504623	464675	--39948	498653	458 233	-40 420	1	25,7	26,3	7
Херсонської АНО	1 896	1872	-24	13 272	13 104	-186				2	7	10	4
Хмельницького ОІППО	4 732	4691	-41	18 928	19 050	+122				0,74	20,5	15,4	14,1
Черкаського ОІПОПІ	2 022	2027	+5	28 579	28 628	+49	20137	20184	47	4,2	4,4	19	2,2
Чернівецький ОІППО	2 070	2055	+15	4 589	4 528	-61	45	45	0	0,45	64	29	7,4
Чернігівського ОІППО імені К. Д. Ушинського	1 148	816	-332							1,6	24,1	38,9	8,6
УСЬОГО	64 643	71 226		741 020	703 965		945 874	511 060		1,3	25,9	15,8	4,5

Таблиця 3. АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (станом на 01.01.2017)

Назва бібліотеки	Технічне забезпечення				Програмне забезпечення	Електронні ресурси			Представництво в Інтернеті	Наявність на сайті електронного каталога	Наявність на сайті електронної бібліотеки	Наявність на сайті репозитарію
	Кількість ком'п'ютерів	Кількість АРМ		Кількість ком'п'ютерів, що мають доступ до Інтернет		Обсяг власних БД	Записи в ЕК	введено записів за рік				
		Для співробітників	Для користувачів									
Вінницької АНО	1	1			ACECSS				сторінка			
Волинського ІППО	4	2	2	4	Авт. розробка		26 884	2 087	сторінка	так		
Дніпропетровського ОІППО	5	5		5	ІРБІС-128/64		28 149	778	сайт	так	так	
Донецького ОІППО	1	1		1								
Житомирського ІППО	1											
Закарпатського ІППО	1	1		1	ІРБІС	930	2 000	800	сторінка	так		
Запорізького ОІППО	5	1	4	5			17 000	1 000				
Івано-Франківського ОІППО	1	1	1	1				2 325	сторінка			
Київської АНО	1	1		1	ІРБІС-32		27 801	3 065	сторінка			
Кіровоградського ОІППО ім. В.Сухомлинського	36		36	36					блог			
Львівського ОІППО	3	2	1		MARK-SQL	40 150		6 526				
Миколаївського ОІППО	12	1	11	12								
Одеського ОІУВ	1			1					сторінка		так	
Полтавського ОІППО ім. М.В. Остроградського	1			1	ІРБІС	700	4 000	1 300	сторінка	так	так	
Рівненського ОІППО	9	7	2	9					сторінка			
Сумського ОІППО	4	1	3	4								
Тернопільського ОКІППО	4	3	1	4					сторінка			
Харківської АНО	13	2	11	13	Microsoft Access	23 019	23 901	323	сторінка	так		
Херсонської АНО	3	2	1	2	ІРБІС	63 091	63 091	4 385	сторінка			
Хмельницького ОІППО	5			5			24 256	156	сторінка	так		
Черкаського ОІПОПП	5	1	-	5	Славутич		17 900	1 050				
Чернівецький ОІППО	2	1		2	MARK-SQL		5 150	950	сайт			
Чернігівського ОІППО імені К. Д. Ушинського	2	1	1	2	ІРБІС		12 856	110	сторінка			
УСЬОГО	120	34	74	114	ІРБІС-6, інша-4, власна -2	127 890	252 988	24 855				

Таблиця 4. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (станом на 01.01.2017)

	Кількість бібліотечних працівників		За освітою					За стажем роботи				Кількість працівників, які працюють на повну ставку	
			Повна вища	у т.ч. бібліотечна	Базова вища	у т.ч. бібліотечна	Неповна вища	до 3-х років	до 10-ти років	до 20 років	понад 20 років		
	2015	2016										2015	2016
Вінницької АНО	1	1	1							1		1	1
Волинського ІППО	2	2	1	1			1		1		1	2	2
Дніпропетровського ОІППО	5	5	4	2			1		1	2	2	5	5
Донецького ОІППО		3	3	1								1	
Житомирського ІППО		1	1							1		1	1
Закарпатського ІППО	1	1	1	1							1	1	1
Запорізького ОІППО	1	1	1					1				2	1
Івано-Франківського ОІППО	1	2	1		1	1			1		1	2	1
Київської АНО	2	2	1	1			1			1	1	1	2
Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського	2	3	2		1	1			1	1		2	2
Львівського ОІППО	1	1	1								1	1	1
Миколаївського ОІППО	2	2	1	1	1	1					2	1	2
Одеського ОІУВ	1	1	1							1		2	1
Полтавського ОІППО ім. М.В. Остроградського	1	1	1							1		2	1
Рівненського ОІППО	2	2	2	2							2	3	2
Сумського ОІППО	2	1	1						1			2	1
Тернопільського ОКІППО	3	4	4	1					2	1	1	2	4
Харківської АНО	2	2	1	1			1			1	1	1	2
Херсонської АНО	2	2	1		1	1				1	1	2	2
Хмельницького ОІППО	2	2	2					1		1		1	1
Черкаського ОІПОПП	3	2	2	2						1	1	1	2
Чернівецький ОІППО	1	1	1					1					1
Чернігівського ОІППО імені К. Д. Ушинського	2	2	2	1					1		1		1
УСЬОГО	39	44	36	14	4	4	4	3	8	13	16	36	37

1.4. Бібліотеки вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації педагогічного та інженерно-педагогічного профілів

1.4.1. Аналітична інформація за основними напрямками діяльності

Бібліотека вищого навчального закладу (далі – ВНЗ) є важливою складовою його інформаційного середовища. Бібліотека ВНЗ має забезпечувати рівні права студентів і викладачів на оперативне задоволення їх інформаційних потреб у процесі навчання, викладання та проведення наукових досліджень, а також сприяти інтегруванню навчального закладу в світовий науково-освітній простір.

Станом на 01.01.2017 року до мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України входять 35 книгозбірень ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів (далі – бібліотеки ВНЗ).

У запропонованому огляді проаналізовано діяльність 30-ти бібліотек ВНЗ, які надіслали до ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського звітні документи за 2016 рік. Не надали інформацію про свою роботу бібліотеки Глухівського НПУ ім. О. П. Довженка, Горлівського ІІМ, Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки, Ізмаїльського ДГУ.

Формування та використання інформаційних ресурсів

Сукупний документний фонд бібліотек ВНЗ, які надіслали звітні документи, станом на 01.01.2017 рік налічує 16,8 млн. прим. Найбільші за обсягом фонди накопичено в бібліотеках таких

вищих навчальних закладів, як НПУ ім. М. П. Драгоманова – майже 1,2 млн. прим., Ніжинського ДУ ім. М. Гоголя – понад 981 тис. прим., Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка – понад 974 тис. прим. та Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка – понад 937 тис. прим.

Аналіз сукупного фонду бібліотек ВНЗ за видовим складом показав, що 84 % – це книги та брошури (понад 14 млн. прим.), 11,4 % – періодичні видання (1,9 млн. прим.), 0,5 % – електронні видання (понад 97 тис. прим.), 4,3 % – інші види документів.

Кількість рідкісних видань у фондах бібліотек ВНЗ становить майже 1 % (понад 167 тис. прим.) загального обсягу документів.

Найбільші колекції рідкісних видань сформовані в бібліотеках Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка – 27,6 тис. одиниць зберігання, Ніжинського ДУ ім. Миколи Гоголя – понад 28,8 тис. одиниць зберігання, Полтавського НПУ ім. В. Г. Короленка – 20,7 тис. одиниць зберігання, Південноукраїнського НПУ ім. К. Д. Ушинського – 16,5 тис. одиниць зберігання та Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка – 15,5 тис. одиниць зберігання.

Аналіз сукупного фонду бібліотек ВНЗ за цільовим призначенням виявив, що обсяг навчальних видань – 47,5 % (понад 8 млн. прим.), з них в електронній формі – 1,7 % (понад 291 тис. прим.). Найбільші фонди навчальних видань сформовано в бібліотеках ВНЗ Української ПА (понад 542 тис. прим.), НПУ ім. М. П. Драгоманова (понад 514 тис. прим.) та

Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка (понад 494 тис. прим.). Кількість наукових видань становить 25,7 % (понад 4,3 млн. прим.) від загального обсягу, кількість літературно-художніх видань – 14,6 % (понад 2,4 млн. прим.).

Аналіз сукупного бібліотечного фонду книгозбірень ВНЗ за мовною ознакою показав, що як і раніше переважають російськомовні документи – 49 % (понад 8,2 млн. прим.). Дещо збільшилася кількість документів українською мовою – 42 % (понад 7 млн. прим.) та іншими мовами – 9 % (понад 1,6 млн. прим.).

Упродовж 2016 року до бібліотек ВНЗ надійшло трохи більше 147 тис. прим. нових документів, що на 18 % менше, ніж у 2015 році (180 тис. прим.) і на 22 % менше, ніж у 2014 році (188 тис. прим.). Середній показник надходження документів до окремої бібліотеки також демонструє тенденцію до щорічного зменшення. Так, якщо в 2015 році він становив 5 798 прим., то в 2016 році він становив 4 747 прим.

У звітному році найбільшу кількість документів отримали бібліотеки НПУ ім. М. П. Драгоманова (понад 20 тис. прим.), Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка (майже 11 тис. прим.), Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка (9,7 тис. прим.), Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (9,5 тис. прим.), Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка (9,2 тис. прим.).

Аналіз джерел комплектування фондів бібліотек ВНЗ показав, що, як і в попередні роки, основним джерелом були подарунки від авторів видань, професорів і викладачів ВНЗ, інших

фізичних і юридичних осіб – 32 % (понад 46,7 тис. прим.). Слід зазначити, що кількість видань, отриманих бібліотеками у дар, щорічно збільшується (2015 – 28 %, 2014 – 23 %). Найбільше подарованих видань у звітному році отримали бібліотеки Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка (7 тис. прим.), Уманського ДПУ ім. П. Тичини (3,2 тис. прим.), Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (3,2 тис. прим.), НПУ ім. М. П. Драгоманова (2,8 тис. прим.).

Порівняно з 2015, у звітному році на 17 % збільшилася кількість видань, отриманих бібліотеками ВНЗ за бюджетні кошти (2016 – 30 тис. прим., 2015 – 25 тис. прим.). Однак детальний аналіз цього показника виявив, що найбільше нових видань за бюджетні кошти придбала бібліотека НПУ ім. М. П. Драгоманова – понад 13 тис. прим. (65 % від загальної кількості надходжень). Значно менше придбали бібліотеки Київського університету ім. Б. Грінченка (2,3 тис. прим.), Уманського ДПУ ім. П. Тичини (1,9 тис. прим.), Полтавського НПУ ім. В. Г. Короленка (1,7 тис. прим.), Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка (1,4 тис. прим.), Миколаївського НУ ім. В. О. Сухомлинського (1,3 тис. прим.). Значна кількість бібліотек змогла придбати за бюджетні кошти невелику кількість нових видань (6–12 % від загальних надходжень), а бібліотеки Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Мелітопольського ДПУ, Харківського НПУ ім. Г. С. Сковороди, Херсонського ДУ отримали фінансування лише на придбання до своїх фондів від 2 до 20 видань.

Активна робота бібліотек ВНЗ з боржниками дала змогу дещо збільшити надходження нових видань взамін загублених. Так, якщо в 2014 році таким шляхом надійшло 7,8 % від загальної кількості нових видань, у 2015 – 8 %, то в 2016 році – 9 %.

Упродовж 2016 року малоефективним джерелом поповнення бібліотечних фондів були редакційні підрозділи навчальних закладів. Так, якщо в 2015 році кількість надходжень становила 8 % (понад 12,7 тис. прим.), то в 2016 році вона становила лише 6 % (8,7 тис. прим.). Водночас робота щодо тримання обов'язкового примірника від редакційних підрозділів була добре налагоджена в бібліотеці Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка (4,9 тис. прим.). Дещо менше отримали бібліотеки Херсонського ДУ (656 прим.), НПУ ім. М. П. Драгоманова (499 прим.), Харківського НПУ ім. Г. С. Сковороди (438 прим.), Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка (425 прим.), Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка (323 прим.). Жодного видання від редакційних структур університетів не отримали в звітному році бібліотеки Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Кременецької ОГПА ім. Т. Шевченка, Миколаївського НУ ім. В. О. Сухомлинського, Ніжинського ДУ ім. М. Гоголя, Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника, Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка, Української ШПА, Уманського ДПУ ім. П. Тичини, Харківської ГПА, Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького.

Бібліотеки навчальних закладів педагогічного та інженерно-педагогічного профілю практично не використовують таке

джерело надходження документів, як книгообмін – 1 % (1,5 тис. прим.) від загальної кількості надходжень. Упродовж кількох років цей показник є дуже низьким (2015 – 0,8 % (1,4 тис. прим.), 2014 – 1,6 % (3,1 тис. прим.).

Аналіз нових надходжень за галузями знань показав, що більшу їх частку складають видання з психолого-педагогічних питань – 20 % (29,7 тис. прим.) та суспільних наук – 15 % (майже 22 тис. прим.). Значно менше видань з літературознавства і мовознавства – 9 % (13,2 тис. прим.), художньої літератури – 8,7 % (12,8 тис. прим.), природничих наук – 5,7 % (8,5 тис. прим.), мистецтва і спорту – 3,8 % (5,6 тис. прим.), прикладних наук – 1,8 % (2,7 тис. прим.). Традиційно низьким у звітному році є показник надходження видань з питань бібліотекознавства та бібліографознавства – 0,6 % (1 тис. прим.). Більше третини бібліотек ВНЗ, що надіслали свої звіти, не отримали жодного такого видання. Водночас деякі бібліотеки отримали до їх фондів більше сотні нових видань з питань бібліотекознавства та бібліографознавства. Це, зокрема, бібліотеки Маріупольського ДУ (188 прим.), Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка (166 прим.), Київського університету ім. Б. Грінченка (111 прим.), Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди (106 прим.).

Переважа більшість документів, що надійшли в 2016 році до бібліотек ВНЗ, – це книги і брошури (57,8 %; понад 85 тис. прим.), що на 2,2 % менше за відповідний показник 2015 року. Майже третину нових надходжень складають періодичні видання – 27,7 % (40,7 тис. прим.).

Лідерами з передплати періодичних видань у звітному році були бібліотеки НПУ ім. М. П. Драгоманова (301 назва), Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка (233 назви), Уманського ДПУ ім. П. Тичини (204 назви), Херсонського ДУ (203 назви), Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського (199 назв), Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка (187 назв), Полтавського НПУ ім. В. Г. Короленка (187 назв). Поряд з тим незначну кількість періодичних видань передплатили бібліотеки Криворізького НУ (3 назви), Донбаського ДПУ (14 назв), Південноукраїнського НПУ (41 назва), Бердянського ДПУ (63 назви), Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (79 назв), Кременецької ОГПА ім. Т. Шевченка (82 назви), Хмельницької ГПА (85 назв).

Доволі нестабільним є комплектування фондів бібліотек ВНЗ документами на електронних носіях. Так, якщо у 2015 році до бібліотек надійшло понад 24 тис. прим., то в 2016 їх кількість зменшилася і становила 16,2 тис. прим. Найбільшу кількість електронних документів взято на облік в бібліотеках Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка (5,6 тис. прим.), Київського університету ім. Бориса Грінченка (4,3 тис. прим.), Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка (1,3 тис. прим.), Української ПІА (1,2 тис. прим.), Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (924 прим.), Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди (821 прим.).

Аналіз нових надходжень за цільовим призначенням показав, що їх основна частина – навчальні видання – 39 % від загальної кількості (57,1 тис. прим.), у т.ч. в електронній формі 9 %

(5,2 тис. прим.). Найбільше навчальних видань надійшло в звітному році до бібліотек Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка (6,8 тис. прим.), Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка (6,1 тис. прим.), Уманського ДПУ ім. П. Тичини (5 тис. прим.), НПУ ім. М. П. Драгоманова (3,4 тис. прим.).

Частка наукових видань становила 34 % від загальної кількості надходжень (50,1 тис. прим.). Найбільша кількість наукових видань надійшла до бібліотек Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (5,2 тис. прим.), НПУ ім. М. П. Драгоманова і Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького (по 4,2 тис. прим.), Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського (3,7 тис. прим.) та Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди (3,6 тис. прим.).

Важливою умовою покращення якості бібліотечних фондів, забезпечення їх актуальності є постійне їх вивчення, своєчасне виявлення і вилучення мало використовуваних, непрофільних, зайво дублетних, відновлення втрачених видань. Упродовж звітної періоду з фондів бібліотек ВНЗ було вилучено 173,2 тис. прим. (1 % від сукупного бібліотечного фонду), що не сприяє їх оновленню і відповідності інформаційним потребам користувачів.

Бібліотечно-інформаційне обслуговування

Пріоритетним напрямом роботи бібліотек обласних ВНЗ було забезпечення інформаційних потреб усіх категорій користувачів, пов'язане з їх самоосвітою, науково-дослідною, викладацькою, навчальною, загальнокультурною діяльністю. Важливим аспектом цього напряму було бібліотечно-інформаційне

обслуговування студентів, аспірантів, наукових і науково-педагогічних працівників, співробітників ВНЗ.

Звітні документи бібліотек обласних ВНЗ засвідчили, що впродовж останніх трьох років спостерігається зменшення кількості користувачів цих книгозбірень. Так, якщо два роки тому сукупна кількість користувачів бібліотек ВНЗ становила 240,2 тис. осіб, у 2015 вона скоротилася до 225 тис. осіб, а в 2016 році – до 217,6 тис. осіб. Водночас, детальний аналіз цього показника виявив, що в бібліотеці Донбаського ДПУ в звітному році кількість користувачів зросла на 21 %, дещо зросла кількість користувачів у бібліотеці Південноукраїнського НПУ (на 6,7 %), Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького (на 4,2 %), Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди (на 4 %).

Найчисельнішою категорією користувачів бібліотек ВНЗ були студенти – 81 % (176,2 тис. осіб) від сукупної кількості користувачів, хоча в порівнянні з попереднім роком, у 2016 році чисельність цієї категорії зменшилася майже на 7 %. У середньому 5 % (11,7 тис. осіб) серед користувачів бібліотек ВНЗ – професорсько-викладацький склад. У звітному році ця категорія користувачів також зменшилася на 6,4 %. Незначну кількість користувачів становили співробітники ВНЗ (3,6 %), стороні користувачі (3,4 %), бібліотекарі (0,3 %). З об'єктивних причин не вдалося встановити точну кількість віддалених користувачів бібліотек ВНЗ.

Незважаючи на скорочення чисельності користувачів, середня кількість відвідувань бібліотек ВНЗ у 2016 році зросла

майже на 11 % (9,7 млн.; у 2015 – 8,7 млн.). Тенденцію до щорічного зростання засвідчує й показник віртуальних відвідувань сайтів книгозбірень. Так, якщо в 2015 році він становив понад 2,5 млн., то в 2016 кількість віртуальних відвідувань зросла до 3,5 млн. У звітному році суттєве збільшення віртуальних відвідувань відбулося в третині бібліотек ВНЗ: Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького (83 %), Харківського НПУ ім. Г. С. Сковороди (82 %), Уманського ДПУ ім. П. Тичини (81 %), Криворізького НУ (75 %), Полтавського НПУ ім. В. Г. Короленка (74 %), Київського університету ім. Б. Грінченка (72 %), НПУ ім. М. П. Драгоманова (70 %), Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди (67 %), Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка (64 %), Миколаївського НУ ім. В. О. Сухомлинського (52 %). Дещо менше додалося віртуальних відвідувань у бібліотеках Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (34 %), Рівненського ДГУ (15 %), Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка (12,6 %).

Аналіз статистичних даних засвідчує стійке зменшення кількості книговидач у переважній більшості бібліотеках ВНЗ. Так, якщо в 2015 році користувачам було видано майже 14 млн. прим., то в 2016 – 13,1 млн. прим. На загальному фоні зменшення кількості книговидач слід відзначити декілька бібліотек ВНЗ, в яких цей показник зазнав суттєвого зростання. Це, приміром, бібліотеки Південноукраїнського НПУ (на 47 %), Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (на 26 %), Уманського ДПУ ім. П. Тичини (на 43 %), Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського (на 10 %), Маріупольського ДУ (на 9,6 %). У бібліотеках Рівненського ДГУ

та Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка кількість книговидач збільшилася на 2,1 %, решта бібліотек показала зменшення цього показника в межах від 0,2 до 7 %.

Найбільш затребуваними серед користувачів були документи з психолого-педагогічних питань – 25 % (3,3 млн. прим.), на другому місці – документи з літературознавства й мовознавства – 13 % (понад 1,7 млн. прим.) та суспільних наук – 13 % (понад 1,7 млн. прим.).

Важливим аспектом бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів є організація бібліотеками ВНЗ доступу до власно створених, національних і міжнародних електронних інформаційних ресурсів. Слід відзначити, що власні повнотекстові БД формували практично всі бібліотеки ВНЗ, а от передплачували реферативні й повнотекстові БД провідних постачальників наукової інформації лише 12 бібліотек, з них: по одній БД – бібліотеки Бердянського ДПУ, Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Київського університету ім. Б. Грінченка, Криворізького НУ, НПУ ім. М. П. Драгоманова, Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника, Рівненського ДГУ, Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка, Херсонського ДУ; дві БД – бібліотека Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди; а бібліотеки Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка та Української ША по 6 і 10 БД відповідно. Окрім того 17 бібліотек ВНЗ на своїх веб-сайтах пропонували користувачам наукові БД, що були доступні у тестовому режимі.

Також до послуг користувачів надавалися електронні бібліотеки, над формуванням яких працює переважна більшість книгозбірень ВНЗ. Кількість повнотекстових документів, представлених в електронних бібліотеках, у 2016 році становила 112 тис. док. (2015 – 100,3 тис. док.). Незначного скорочення (на 1 %) зазнав сукупний показник кількості звернень до електронних бібліотек (2016 – 547,7 тис., 2015 – понад 553 тис.).

Найбільш затребуваним серед користувачів бібліотек ВНЗ є університетські репозитарії наукових праць викладачів і студентів. Підтвердженням цього є щорічне зростання кількості звернень до даних електронних ресурсів (2014 – понад 2,8 млн., 2015 – майже 7,9 млн., 2016 – 11,1 млн.).

З метою якіснішого задоволення інформаційних потреб користувачів бібліотеки ВНЗ використовували таку традиційну форму бібліотечно-інформаційного обслуговування, як МБА. Детальний аналіз цього напрямку діяльності показав, що, як і раніше, МБА використовували лише 20 бібліотек ВНЗ. Згідно з їх звітами в 2016 році до 352-х зросла кількість абонентів (у 2015 – 340, у 2014 – 333). Упродовж року значно збільшилася кількість документів, виданих іншим бібліотекам – 5,1 тис. прим. (2015 – 1 022 прим.), водночас, дещо зменшилася кількість документів, отриманих з інших бібліотек – 1 950 прим. (у 2015 – 1 986 прим.). Найбільш ефективно використовували МБА бібліотеки НПУ ім. М. П. Драгоманова (165 абонентів, отримано 764 документи, видано іншим бібліотекам 410 документів) та Уманського ДПУ ім.

П. Тичини (69 абонентів, отримано 470 документів, видано іншим бібліотекам 42 документи).

Активно застосовували бібліотеки ВНЗ у звітному році такий важливий інструмент оперативного і якісного задоволення інформаційних потреб користувачів, як ЕДД. І хоча кількість бібліотек, які надають цю послугу, не змінилася, втім значно зросли основні показники цієї роботи. Так, майже вдвічі зросла кількість дистанційних користувачів – 743 особи (2015 – 446 осіб), кількість отриманих онлайн-замовлень – 644, отриманих електронних документів – 1,7 тис., кількість відправлених електронних документів – 2,7 тис.

Довідково-бібліографічна діяльність

Важливим аспектом діяльності бібліотек ВНЗ у звітному році була довідково-бібліографічна та науково-інформаційна робота.

Постійно працюючи над веденням і редагуванням традиційного довідково-пошукового апарату (каталогами і картотеками), бібліотеки ВНЗ поповнювали новими бібліографічними записами й власні ЕК. Станом на 01.01.2017 року сукупний обсяг ЕК бібліотек ВНЗ становив понад 6,4 млн. бібліографічних записи. Упродовж року до ЕК бібліотек ВНЗ було введено понад 491 тис. записів. Найбільші за обсягом ЕК сформовано в бібліотеках НПУ ім. М. П. Драгоманова (понад 788 тис. записів), Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка (понад 549 тис. записів) та Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка (майже 515 тис. записів).

Кількість звернень до ЕК у 2016 році зросла на 44 % і загалом становила понад 2,3 млн. (2015 – 1,3 млн.). Найбільш затребуваними серед користувачів були ЕК бібліотек Маріупольського ДУ (782 тис. звернень), НПУ ім. М. П. Драгоманова (341,5 тис. звернень), Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника (312,7 тис. звернень), Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка (174 тис. звернень). Значного збільшення кількості звернень до ЕК вдалося досягти бібліотекам Хмельницької ГПА (на 94 %), Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди та Південноукраїнського НПУ (на 80 %), Бердянського ДПУ (52 %), Кременецької ОГПА ім. Т. Шевченка (на 36 %). Значною мірою цьому сприяло розміщення ЕК на веб-сайтах 27 бібліотек ВНЗ. А от ЕК бібліотек Донбаського ДПУ, Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка, Миколаївського НУ ім. В. О. Сухомлинського, Харківської ГПА доступні користувачам наразі лише у локальній мережі університетів.

Важливим напрямом довідково-бібліографічної діяльності було виконання усних і письмових бібліографічних довідок. Однак, як засвідчили звітні документи бібліотек ВНЗ порівняно з 2015 роком (виконано понад 481 тис. бібліографічних довідок), у звітному році обсяги цієї роботи скоротилися в середньому на третину (виконано 333 тис. бібліографічних довідок). Зменшилася й кількість бібліографічних довідок, наданих користувачам в автоматизованому режимі (2016 – 79 тис., 2015 – 115,8 тис.). Майже на 10 % (2016 – 6,6 тис. довідок, 2015 – 7,3 тис. довідок) зменшилися й показники довідково-бібліографічного

обслуговування за допомогою таких сервісів, як «Віртуальна бібліографічна довідка», «Електронне замовлення», «Електронна доставка документів», «e-mail розсилка», які представлено до послуг віддалених користувачів на веб-сайтах 23-х бібліотек ВНЗ.

Тенденцію до скорочення демонструє і показник кількості індивідуальних і групових абонентів вибіркового розповсюдження інформації (ВРІ). Упродовж звітнього року кількість індивідуальних абонентів ВРІ зменшилася на 43 % і становила 829. Кількість наданих їм повідомлень – 4,7 тис., що майже вдвічі менше, ніж у 2015 році (7,2 тис.). На 7 % щорічно зменшується кількість групових абонентів ВРІ. Так, якщо в 2015 році їх налічувалася 65,7 тис., то в 2016 році вона скоротилася до 5,3 тис., що спричинило й зменшення на 5 % кількості наданих груповим абонентами ВРІ повідомлень (2016 – 8,3 тис., 2015 – 8,7 тис.).

Невід’ємною складовою науково-інформаційної, бібліографічної діяльності бібліотек була підготовка власної бібліографічної продукції. У звітному році фахівці цих бібліотек підготували 1 915 бібліографічних посібників, серед яких: 141 бібліографічний покажчик (у т. ч. 131 в електронній формі), 1 397 рекомендаційних бібліографічних списків і 377 списків нових надходжень. Скористатися цими виданнями читачі могли безпосередньо в бібліотеках ВНЗ або на їх веб-сайтах. Інформацію про видання бібліотеки та повнотекстові копії цих документів розміщують на своїх веб-сайтах 25 бібліотек ВНЗ, зокрема: Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка, Житомирського ДУ ім. І. Франка, Київського університету ім. Б. Грінченка,

Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка, Маріупольського ДУ, НПУ ім. М. П. Драгоманова, Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка, Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка, Херсонського ДУ, Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького та ін.

Науково-дослідна робота

Науково-дослідна робота бібліотек ВНЗ полягає у проведенні прикладних досліджень у сфері бібліотекознавства, книгознавства та інформаційної діяльності для раціоналізації бібліотечної практики, професійного розвитку бібліотечних кадрів, адаптації бібліотек до вимог сучасного освітнього середовища.

Із 35-ти бібліотек ВНЗ III–IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів, що входять до мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, науковими за своїм статусом є 17. Результати проведеної в 2016 році наукової роботи подали в своїх звітах 12 бібліотек ВНЗ.

Аналіз звітних документів показав, що впродовж 2016 року бібліотеки ВНЗ розпочали або продовжували проводили прикладну науково-дослідну роботу, безпосередньо пов’язану з дослідженням і популяризацією: історії університету та бібліотеки (Житомирський ДУ, Рівненський ДГУ, Чернігівського НПУ); наукового доробку викладачів (Прикарпатський НУ, Сумський ДПУ); бібліотечного фонду, у т.ч. рідкісних видань (Дрогобицький ДГУ, Житомирський ДУ, Полтавський НПУ, Прикарпатський НУ, Рівненський ДГУ, Уманський ДПУ); сучасних методів і форм бібліотечного обслуговування з використанням інноваційних технологій (Житомирський ДУ, Херсонський ДУ) тощо.

Результати наукових досліджень бібліотек ВНЗ мають бути представлені у вигляді науково-допоміжних бібліографічних показників, аналітичних довідок, наукових статей, виступів на наукових конференціях.

Матеріально-технічне оснащення

Аналіз звітних документів бібліотек ВНЗ показав, що їх недостатнє фінансування негативно впливає на матеріально-технічний стан цих книгозбірень. Приміром, потребують ремонту частина площ для зберігання фондів і обслуговування користувачів у 14-ти бібліотеках ВНЗ. А окремі приміщення бібліотек, приміром, Донбаського ДПУ, Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка, Уманського ДПУ ім. П. Тичини, Херсонського ДУ перебувають в аварійному стані.

Переоснащення потребує і комп'ютерний парк більшості бібліотек ВНЗ, однак, упродовж звітного року дві третини бібліотек не отримали жодного нового комп'ютера. Загалом на кінець 2016 року в бібліотеках ВНЗ налічувалося 1 170 одиниць комп'ютерної техніки, у т. ч. 569 – АРМ для співробітників бібліотек, 560 – АРМ для користувачів. Всі бібліотеки ВНЗ мають вихід в Інтернет, а також послуговуються бездротовою технологією WI-FI (за винятком бібліотеки Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка та Харківського НПУ ім. Г. С. Сковороди).

Задля автоматизації бібліотечних процесів, підвищення рівня обслуговування користувачів, формування власних електронних інформаційних ресурсів та інтегрування їх в розподілені корпоративні ресурси усі бібліотеки ВНЗ

застосовують відповідне програмне забезпечення. Так, АІБС «УФД/Бібліотека» використовують 16 бібліотек, САБ «ІРБІС» – 10 бібліотек, АІБС «UNILIB» – 2 бібліотеки, «Політек-СОФТ» – 1 бібліотека та з власним програмним забезпеченням працює 1 бібліотека.

Аналіз представництва бібліотек ВНЗ у мережі Інтернет дає підстави стверджувати, що 22 бібліотеки мають власні веб-сайти, 9 бібліотек – сторінку на сайті ВНЗ. Моніторинг веб-сайтів (сторінок) бібліотек ВНЗ показав, що окрім ЕК, електронних бібліотек, репозитаріїв (про які йшлося вище), бібліотеки ВНЗ у звітному році розміщували на своїх веб-сайтах інтернет-навігатори по освітніх і краєзнавчих інтернет-ресурсах, електронні книжкові виставки, переліки передплачених періодичних видань; популяризували власну інформаційну продукцію; сервіси «Віртуальна довідка», «Онлайн замовлення»; пропонували послуги з індексування документів за УДК та ін.

Слід відзначити, що бібліотека Бердянського ДПУ в 2016 році стала переможцем у номінації «Кращий сайт бібліотеки вищого навчального закладу» Всеукраїнського конкурсу інтернет-сайтів, який проводила Українська бібліотечна асоціація.

Кадрове забезпечення

Сьогодні бібліотеки ВНЗ функціонують в умовах реформування системи освіти в Україні, активної інтеграції української науки в світовий інформаційний простір. Ці чинники зумовлюють необхідність для бібліотекарів постійно оволодівати новими знаннями, вміннями та навичками, визначати пріоритети і

завдання бібліотеки на перспективу. Водночас, у бібліотеках ВНЗ має місце тенденція до скорочення штатів та переведення працівників на неповний робочий день, що своєю чергою, лише загострює проблему забезпечення висококваліфікованими кадрами.

Аналіз звітних матеріалів бібліотек ВНЗ показав, що станом на 01.01.2017 року кількість бібліотекарів у книгозбірнях ВНЗ у порівнянні з 2015 роком скоротилася на 10 % і налічувала 985 осіб, з яких на повну ставку працювали 880 осіб.

Із загальної кількості працюючих бібліотечну освіту мають 38 % (383 особи). Упродовж кількох років залишаються практично незмінними показники кадрового забезпечення за стажем роботи, які свідчать про те, що переважна більшість бібліотечних працівників в бібліотеках ВНЗ мають стаж роботи понад 20 років – 43 % (426 осіб), до 20-ти років – 28 % (282 особи), до 10-ти років – 22 % (215 особи), до 3-х років – 0,6 % (62 особи).

У звітному році підвищували свою кваліфікацію лише 95 бібліотекарів (9,6 % від загальної кількості працюючих). Водночас, детальний аналіз цього показника виявив, що в бібліотеці Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка та Рівненського ДГУ кваліфікацію підвищили майже половина працюючих, у бібліотеці Криворізького НУ – третина працюючих, у решті бібліотек цей показник є дуже низьким.

За таких умов важливе значення має самоосвіта бібліотечних працівників. З огляду на це бібліотекарі упродовж звітнього року брали участь у науково-практичних конференціях,

науково-методичних семінарах, тренінгах, які проводили університети, обласні та міські універсальні бібліотеки. Значною мірою сприяли підвищенню фахового рівня бібліотекарів ВНЗ періодичні видання з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності. Як показав аналіз звітних документів бібліотек ВНЗ, більше третини з них передплачували в 2016 році 3-4 фахових видання, серед як «Бібліотечний вісник», «Бібліотечна планета», «Бібліотечний форум. Україна», «Вісник Книжкової палати». Бібліотеки 8-ми університетів педагогічного профілю передплачували від 5 до 8-ми фахових видань. Водночас третина бібліотек ВНЗ отримувала лише 1 – 2 видання, а бібліотеки Криворізького НУ та Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького – жодного.

Висновки та рекомендації

Сьогодні в Україні відбувається реформування системи освіти, у т.ч. університетської. Важливим і ефективним учасником цього процесу мають стати бібліотеки ВНЗ III–IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів.

Аналіз діяльності бібліотек ВНЗ у 2016 році показав, що бібліотеки ВНЗ прагнуть розвиватися динамічно, поєднуючи традиційні та інноваційні методи роботи. Фахівці цих бібліотек активно працюють над створенням електронних каталогів, електронних бібліотек, репозитаріїв, надаючи доступ до них віддаленим користувачам. Все більше бібліотек через свої веб-сайти (сторінки) задовольняють інформаційні потреби

користувачів за допомогою таких інформаційних сервісів, як електронна пошта, «Віртуальна довідка», «Онлайн замовлення», «Електронна доставка документів» та ін. Вже сталою практикою є орієнтування користувачів бібліотек ВНЗ у широкому спектрі освітніх, навчальних, наукових інтернет-ресурсів за допомогою, так званих, інтернет-навігаторів, розміщених на веб-сайтах (сторінках) цих бібліотек.

Водночас з тим на шляху трансформації бібліотек ВНЗ у сучасні науково-інформаційні центри існує чимало об'єктивних і суб'єктивних перешкод. Перш за все, хронічне недофінансування цих книгозбірень, яке негативно впливає на якість формування бібліотечно-інформаційних ресурсів, матеріально-технічне оснащення, забезпечення бібліотек ВНЗ висококваліфікованими кадрами та ін.

Серед негативних тенденцій 2016 року можна назвати, зокрема: зменшення кількості нових надходжень (у т.ч. документів на електронних носіях); скорочення чисельності користувачів і книговидач; переважно застаріле комп'ютерне обладнання, що не дозволяє активно застосовувати багатоаспектні можливості сучасних ІКТ.

З огляду на означене вище ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як координаційний і методичний центр мережі освітянських бібліотек України рекомендує:

- знайти можливості для подальшого технічного переоснащення бібліотек;

- вирішити питання щодо належного комплектування фондів та передплати доступу до інформаційних ресурсів провідних постачальників наукової інформації;

- застосовувати соціальні медіа у діяльності бібліотек що уможливить отримання нових інструментів для організації та управління інформацією, надання до неї доступу, стимулювання подальшого розвитку бібліотечної професії та створення якісно нової комунікації з користувачами;

- забезпечити активну співпрацю з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського щодо створення електронного галузевого бібліографічного й реферативного ресурсу, формування зведених бібліографічних БД з питань освіти, педагогіки, психології та суміжних галузей знань, аналітико-синтетичного опрацювання періодичних видань з питань освіти, педагогіки, психології та бібліотечної справи;

- шукати нові форми й напрями діяльності, що відповідають сучасним ціннісним орієнтирам студентства в поєднанні з наявним позитивним досвідом і традиціями;

- розширити асортимент інформаційних послуг (у т.ч. дистанційних), орієнтованих на задоволення потреб освітнього процесу;

- розробити і представити на веб-сайтах бібліотек ВНЗ мультимедійні, інтерактивні засоби формування інформаційно-комунікаційних компетентностей користувачів;

- розвивати наукову-дослідну діяльність бібліотек;

- активізувати обмін документами з провідними бібліотеками країни та іншими бібліотеками ВНЗ;
- удосконалити форми та методи підготовки й безперервного навчання кадрів бібліотек;

- активізувати участь бібліотечних працівників у заходах з підвищення кваліфікації, які організовує ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Українська бібліотечна асоціація та інші провідні бібліотеки.

1.4.2. Статистична інформація

Таблиця 1.ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ (станом на 01.01.2017)

Бібліотека	Наявність фонду (прим.)			Надходження (прим.)			Вибуття (прим.)			Використання фонду (прим.)		
	2015	2016	Дина-міка	2015	2016	Дина-міка	2015	2016	Дина-міка	2015	2016	Дина-міка
Бердянського ДПУ	266 669	270 631	+3962	2 943	3 109	+166	1 999	2 386	387	235 678	212 711	-22 967
Вінницького ДПУ ім. М.Коцюбинського	507 610	523 566	+15 956	6 553	6 059	-494	5 057	3 513	-1 544	900 640	1 000 789	+100 149
Донбаського ДПУ	474 985	475 396	+411	1 925	2 272	+347	1 857	1 269	-588	378 599	358 875	-19 724
Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка	724 981	721 672	-3 309	9 391	9 246	-145	1 810	11 676	+9866	557 366	501 342	-56 024
Житомирського ДУ ім. І.Франка	463 780	466 395	+2 615	4 122	3 380	-742	7 894	6 057	-1 837	355 088	202 951	-152 137
Кам'янець-Подільського НУ ім. І.Огієнка	972 473	974 157	+1 684	4 030	4 785	+755	4 530	3 101	-1 429	158 687	157 842	-845
Київського університету ім. Б. Грінченка	347 754	341 799	-5 955	5 937	4 667	-1 270	17 508	10 126	-7 382	246 855	96 226	-150 629
Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка	741 790	744 587	+2 797	5 825	3 139	-2 686	594	342	-252	528 956	508 329	-20 627
Кременецької ОГПА ім. Т. Шевченка	94 256	94 981	+725	2 371	1 939	-432	1 104	1 214	+110	136 025	105 900	-30 125
Криворізького НУ	607 851	611 092	+3 241	1 653	1 481	-172	438	370	-68	493 226	410 479	-82 747
Маріупольського ДУ	155 528	160 225	+4 697	3 046	4 463	+1 417	2 340	904	-1 436	271 682	300 786	29 104
Мелітопольського ДПУ	406 854	409 482	+2 628	2 613	1 626	-987	1 308	439	-869	104 823	95 695	-9 128
Миколаївського НУ ім. В.О. Сухомлинського	483 335	479 716	-3 619	6 042	3 604	-2 438	4 536	7 223	+2687	453 657	446 580	-7 077
НПУ ім. М.П. Драгоманова	1 189 951	1 179 581	-10 370	10 565	20 105	+9 540	24 046	36 018	+11 972	681 414	643 132	-38 282
Ніжинського ДУ ім. М.Гоголя	964 586	981 538	-16 952	3 047	2 659	-388	343	9 145	+8 802	188 596	132 303	-56 293

Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди	287 605	394 901	+107 296	12 058	7 272	-4 786	2 933	2 230	-703	603 999	609 994	+5 995
Південноукраїнського НПУ	307 432	330 285	+22 853	2 366	1 967	-1 199	1 920	1 206	-714	40 000	75 489	+35 489
Полтавського НПУ ім. В. Г.Короленка	600 802	611 188	+10 386	4 378	4 575	+197	1 836	2 052	+216	616 843	604 993	-11 850
Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника	742 523	823 773	+81 210	4 373	9 505	+5 132	3 495	6 895	+3 400	503 330	678 856	+175 526
Рівненського ДГУ	531 051	535 596	+4545	2 956	3 871	+915	3 431	2 435	-966	842 273	860 744	+18 471
Сумського ДПУ ім. А.С. Макаренка	946 652	937 423	-9 229	3 620	4 901	+1 281	19 960	19 039	-921	602 047	602 047	
Тернопільського НПУ ім. В.Гнатюка	612 024	619 932	+7 908	8 733	10 917	+2 184	12 569	11 584	-985	591 100	603 300	+12 200
Української ІПА	601 768	867 336	+25 312	4 422	4 711	+289	4 610	17 457	+12 847	545 676	517 888	-27 788
Уманського ДПУ ім. П.Тичини	407 778	412 601	+4 823	7 839	6 503	-1 336	3 262	1 800	-1 462	699 544	819 493	+119 949
Харківської ГПА	172 062	174 800	+2 738	584	1 556	+972	658	557	-101	180 800	181 200	+400
Харківського НПУ ім. Г.С.Сковороди	719 086	764 923	+45 837	7 095	3 042	-4 053	4 824	2 202	-2 622	601 210	595 194	-6 016
Херсонського ДУ	522 192	522 429	+237	5 296	3 252	-2 044	62 849	2 043	-60 806	695 049	694 803	-246
Хмельницької ГПА	124 760	119 844	-4 916	945	1 034	+89	1 142	4 865	+3 723	231 082	216 436	-14 646
Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького	706 072	686 507	-19 566	1 504	1 802	+298	256	489	+233	609 683	612 339	+2 656
Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка	612 248	626 583	+14 335	4 348	9 719	+5 371	13 242	4 471	-8 777	303 545	307 749	+4 204
УСЬОГО:	16 619 304	16 862 939		140 580	147 161		212 351	173 108		13 357 473	13 154 465	

Таблиця 2. КІЛЬКІСТЬ КОРИСТУВАЧІВ ТА ВІДВІДУВАНЬ (станом на 01.01.2017)

Бібліотека	Користувачі			Відвідування						Відносні показники			
	за ЄРК			Кількість відвідувань			у т.ч. віртуальних відвідувань			Обертність	Книго-забезпеченість	Читаність	Відвідуваність
	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка	2015	2016	Динаміка				
Бердянського ДПУ	5 061	5 088	27	94 637	93 809	-828	5 407	12 983	+7 576	0,8	53,2	41,8	18,7
Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського	6 150	5 167	-983	737 166	593 634	-143 532	366 517	314 523	-51 994	1,91	101,3 3	193,6 9	114,8 9
Донбаського ДПУ	4 271	5 421	+1 150	166 730	184 513	+17 783		20 000		0,63	104,8	66,2	30,3
Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка	7 215	7 115	-100	211 971	202 108	-9 863	3 982	11 679	+7 697	0,69	102,8	70,5	28,4
Житомирського ДУ ім. І.Франка	10 052	9 217	-835	367 597	256 909	-110 688	89 171	144 906	+55 735	0,4	50,6	22	27,9
Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка	5 682	5 266	-416	155 252	93 530	-61 722	95 138	37 655	-57 483	0,16	185	30	17,8
Київського університету ім. Б. Грінченка	9 309	9 352	+43	108 954	559 260	+450 306	15 161	508 036	+492 875	1,8	36,5	66,2	59,8
Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка	5 766	5 851	+85	324 648	308 416	-16 232	104 846	215 104	+110 258	0,68	127,2	86,87	52,71
Кременецької ОГПА ім. Т. Шевченка	3 062	2 956	-106	53 865	33 180	-20 685	11 406	13 872	+2 466	1,1	32,1	35,8	11,2
Криворізького НУ	6 714	6 541	-173	260 810	222 105	-38 705	45 151	54 041	+8 890	0,7	93,4	62,8	34
Маріупольського ДУ	6 775	4 714	-2 067	131 307	191 063	+59 756	27 293	77 124	+49 831	1,8	33,9	63,81	40,53
Мелітопольського ДПУ	4 310	4 229	-81	111 695	124 495	+12 800	37 602	54 494	+16 872	0,23	97	23	29
Миколаївського НУ ім. В. О. Сухомлинського	9 480	8 669	-811	236 582	236 895	+313	3 658	4 536	+878	0,93	55	51,5	27,3
НПУ ім. М.П.Драгоманова	17 250	17 655	+405	793 033	784 436	-8 597	118 192	486 436	+368 244	0,55	66,8	36,4	44,4
Ніжинського ДУ ім. М.Гоголя	3 912	3 664	-248	126 263	112 069	-14 194	122 256	21 733	+100 523	0,13	268	36	30,6
Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди	7 041	7 367	+326	323 962	383 381	+59 419	36 864	54 208	+17 344	1,54	53,6	82,8	52,04

Південноукраїнського НПУ	7 071	7 582	+511	63 840	65 150	+1 310	8 676	32 275	+23 599	0,2	43,6	10	8,6
Полтавського НПУ ім. В. Г.Короленка	14 250	14 176	-74	236 498	252 241	+15 743	92 027	169 945	+77 918	0,98	43,16	42,67	17,79
Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника	13 082	12 136	-946	371 215	362 420	-8 795	60 002	66 760	+6 758	1	67	55	29
Рівненського ДГУ	11 521	11 506	-15	418 306	438 813	+20 507	20 194	30 020	+9 826	1,6	46,5	75	38
Сумського ДПУ ім. А .С. Макаренка	6 585	5 875	-710	437 692	478 641	+40 950	196 435	290 881	+94 446	0,6	159,6	102,5	81,5
Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка	6 440	6 074	-366	298 960	294 537	-4 423	155 791	160 428	+4 637	0,97	102,1	99,32	21,93
Української ША	7 292	6 429	-863	263 819	302 960	+39 141	70 731	119 258	+48 527	0,85	94,8	80,5	47,1
Уманського ДПУ ім. П. Тичини	10 781	10 959	+178	900 667	1 443 266	+542 599	666 822	121 836	-544 986	1,9	37,6	74,7	131,6
Харківської ГПА	3 050	3 045	-5	45 428	45 310	-118	10 632	10 340	-292	1,04	57,5	59,5	14,9
Харківського НПУ ім. Г. С. Сковороди	10 843	9 173	-1 670	266 002	256 611	-9 391				0,8	83	65	28
Херсонського ДУ	8 896	8 795	-101	347 808	567 890	+220 082	10 144	228 558	+218 414	1,3	59,4	79	38,4
Хмельницької ГПА	2 005	1 985	-20	79 834	72 949	-6 885		1 296		1,8	60,1	100	36,8
Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького	7 000	7 308	+308	472 136	491 854	+19 718	106 827	141 086	+34 259	1	94	84	67
Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка	4 197	4 274	+77	196 731	312 944	+116 213	40 328	157 138	+116 810	0,49	146,6	72	73,2
УСЬОГО	225 063	217 589		8 603408	9 765389		2 521253	3 561151		1,0	85,2	65,6	41,8

Таблиця 3. АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (СТАНОМ НА 01.01.2017)

Бібліотка	Технічне забезпечення				Програмне забезпечення	Електронні ресурси			Представництво в Інтернет	Наявність на сайті електронного каталогу	Наявність на сайті електронної бібліотеки	Наявність на сайті репозитарію
	Кількість ком'ютерів	Кількість АРМ		Кількість ком'ютерів, що мають доступ до Інтернет		Обсяг власних БД	Записи в ЕК	введено записів за рік				
		Для співробітників	Для користувачів									
Бердянського ДПУ	20	10	10	12	Політек Софт		188385	10129	сайт	так	так	ні
Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського	100	24	76	95	ІРБІС 32	31 014	270 715	16 585	сайт	так	так	так
Донбаського ДПУ	14	5	9	14	UNILIB		78 162	4 866	сторінка	ні	ні	так
Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка	28	17	10	26	УФД	428 674	214 186	38 132	сторінка	ні	ні	ні
Житомирського ДУ ім. І. Франка	51	22	29	45	ІРБІС	5 822	92 021	19 518	сторінка	так	так	ні
Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка	47	27	19	46	УФД	58 993	457 393	30 719	сайт	так	так	так
Київського університету ім. Б. Грінченка	72	21	51	72	ІРБІС	57 319	40 088	14 300	сайт	так	так	так
Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка	36	10	21	33	ІРБІС		128 692	11 795	сторінка	так	так	так
Кременецької ОГПА ім. Т. Шевченка	50	10	40	50	УФД	1 695	23 127	1 100	сторінка	так	так	ні
Криворізького НУ	34	18	15	33	УФД		153 050	12 344	сайт	так	ні	так
Маріупольського ДУ	40	31	8	39	ІРБІС 64	1 819	112 168	9 949	сайт	так	так	ні
Мелітопольського ДПУ	18	7	11	18	ІРБІС	25 378	34 186	4 936	сайт	так	так	так
Миколаївського НУ ім. В. О. Сухомлинського	13	8	5	13	УФД	931	187 040	10 282	сторінка	ні	ні	ні
НПУ ім. М. П. Драгоманова	78	48	28	76	ІРБІС		788 493	61 965	сайт	так	так	так
Ніжинського ДУ ім. М. Гоголя	31	26	5	31	ІРБІС-64	24 883	256 742	26 876	сайт	так	так	так

Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди	73	22	51	73	УФД	1	243 683	14 402	сайт	так	так	так
Південноукраїнського НПУ	25	15	10	25	UNILIB		164 826	13 827	сайт	так	так	ні
Полтавського НПУ ім. В. Г. Короленка	18	18		18	УФД	4 579	420 934	34 084	сайт	так	ні	так
Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника	59	28	11	39	УФД	595 188	479 453	27 416	сайт	так	так	ні
Рівненського ДГУ	14	11	3	10	УФД	268	980	19 605	сайт	так	так	ні
Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка	21	11	10	21	УФД	7 395	181 854	12 830	сайт	так	так	так
Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка	74	37	34	71	УФД	9 638	549 002	34 782	сайт	так	так	так
Української ІПА	43	28	15	43	ІРБІС-64	11 300	142 900	6 820	сайт	так	так	так
Уманського ДПУ ім. П. Тичини	58	16	42	58	УФД	6 367	63 438	8 481	сайт	так	так	так
Харківської ГПА	8	5	3	8	УФД	30	25 380	3 960	сайт	ні	ні	ні
Харківського НПУ ім. Г. С. Сковороди	18	17	1	18	УФД		190 348	6 228	сайт	так	ні	так
Херсонського ДУ	27	12	12	27	власна	133 074	133 169	574	сторінка	так	ні	так
Хмельницької ГПА	12	8	4	12	УФД	49 538	3 673	3 940	сайт	так	так	так
Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького	48	27	20	47	ІРБІС-32	285 614	268 975	13 726	сайт	так	ні	так
Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка	40	30	7	40	УФД		514 924	16 985	сайт	так	ні	так
УСЬОГО:	1170	569	560	1113	ІРБІС-10, УФД-16, UNILIB-2, Політек-1, власна-1	1739520	6407987	491156		26	20	20

Таблиця 4. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (станом на 01.01.2017)

Бібліотка	Кількість бібліотечних працівників		За освітою					За стажем роботи				Кількість працівників, які працюють на повну ставку	
			Повна вища	у т.ч. бібліотечна	Базова вища	у т.ч. бібліотечна	Неповна вища	до 3-х років	до 10-ти років	до 20 років	понад 20 років		
	2015	2016										2015	2016
Бердянського ДПУ	21	19	17	9	1			1	4	2	12	18	15
Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського	50	39	35	14			4		8	11	20	48	36
Донбаського ДПУ	27	28	23	8	5	3			1	9	18	27	28
Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка	42	38	38	4				3	9	10	16	18	22
Житомирського ДУ ім. І. Франка	25	24	22	7	2	1		2	8	3	11	24	23
Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка	49	32	28	4	4	8		1	2	12	17	29	23
Київського університету ім. Б. Грінченка	24	24	22	12	2	2		1	4	10	9	22	22
Кіровоградського ДПУ ім. В. Винниченка	35	33	29	4	1		3	1	12	7	13	35	33
Кременецької ОГПА ім. Т. Шевченка	10	10	8	6	1	1	1	2	1	3	4	10	10
Криворізького НУ	37	31	30	9	1	1		1	6	12	12	30	30
Маріупольського ДУ	27	28	28	7					13	8	7	27	28
Мелітопольського ДПУ	12	13	12	5			1	1	3	1	8	13	13
Миколаївського НУ ім. В.О.Сухомлинського	38	38	33	16			3	1	8	8	21	37	37
НПУ ім. М. П. Драгоманова	91	83	62	14	7	2	8	17	17	18	31	67	68
Ніжинського ДУ ім. М. Гоголя	35	28	21	12	1	1	6		13		15	33	25
Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди	43	22	22	8	14				3	11	8	9	9
Південноукраїнського НПУ	33	25	23	1				2	6	8	9	29	23
Полтавського НПУ ім. В. Г. Короленка	45	48	39	17	9	6		5	5	16	22	45	46

Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника	60	50	46	5	1		2		16	18	16	57	48
Рівненського ДГУ	59	58	52	47	4		1	9	9	17	23	58	58
Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка	35	35	34	6	1	1		5	5	13	12	35	34
Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка	53	45	41	11	2	2		3	10	12	20	45	45
Української ІПА	35	30	30	22					8	5	17	33	27
Уманського ДПУ ім. П. Тичини	26	27	24	2	3	3		4	11	2	10	22	22
Харківської ГПА	9	9	9	8						1	8	9	9
Харківського НПУ ім. Г. С. Сковороди	35	30	29	12			1		4	7	19	35	30
Херсонського ДУ	45	40	27	5			13	2	7	14	17	39	37
Хмельницької ГПА	8	7	6	3		1			2	2	3	8	6
Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького	52	50	35	20	7	7	1	1	8	30	11	49	35
Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка	42	41	35	8	6	4			12	12	17	39	38
УСЬОГО	1103	985	860	306	72	43	44	62	215	282	426	950	880

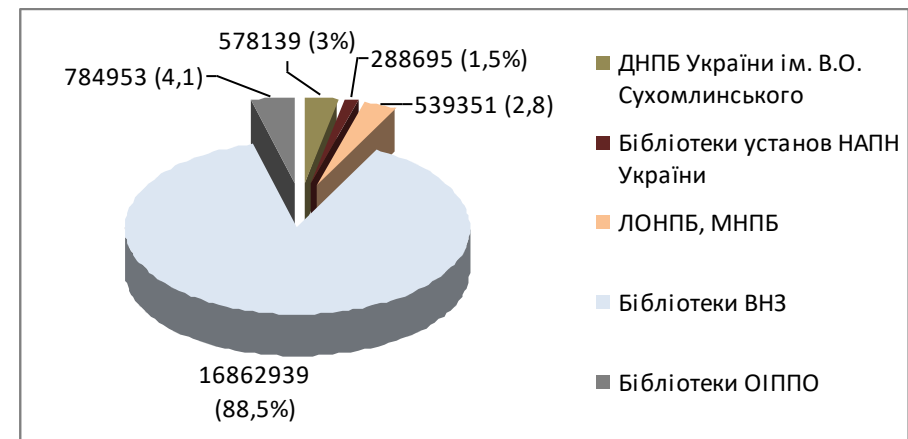
II. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ КНИГОЗБІРЕНЬ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ В 2016 РОЦІ

2.1. Аналітична інформація за основними напрямками роботи

Розділ містить аналітичну інформацію сукупного інформаційного ресурсу та його використання, інформаційно-бібліотечного обслуговування та довідково-бібліографічної діяльності, кадрового забезпечення, стану впровадження ІКТ у 62-х освітянських бібліотек: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України (6), бібліотек обласних ІІПО (23) та бібліотек ВНЗ III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю (30). Сукупний інформаційний ресурс провідних освітянських бібліотек станом на 01.01.2017 року складає близько 19,1 млн. прим. документів. Найбільший обсяг бібліотечних фондів акумульовано в бібліотеках ВНЗ III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю, де сконцентровано понад 88,5 % (понад 16,8 млн. прим.). У бібліотеках обласних ІІПО сконцентровано 4,1 % документів (майже 785 тис. прим.), у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського – 3 % (понад 580 тис. прим.), у ЛОНПБ і МНПБ – 2,8 % (понад 539 тис. прим.) і 1,5 % (понад 288 тис. прим.) – в бібліотеках установ НАПН (діаграма 1).

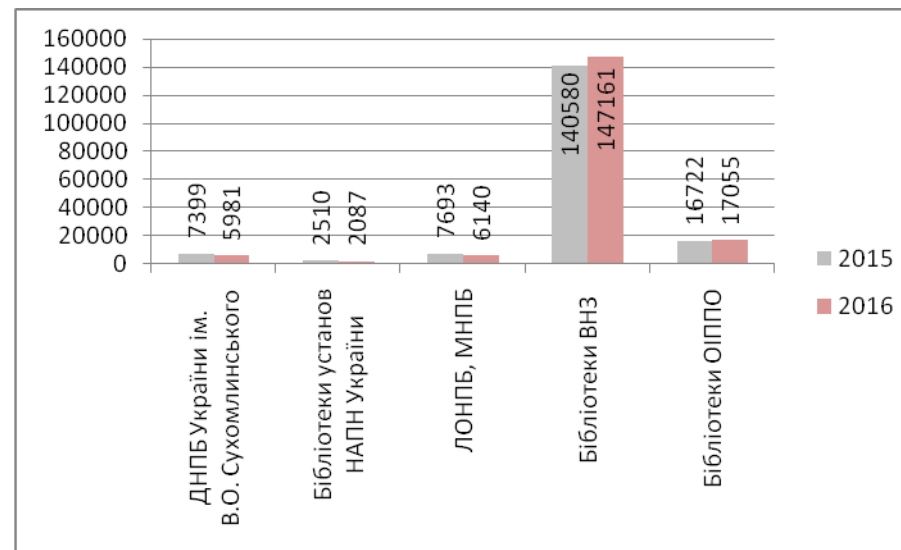
Аналіз сукупного фонду провідних освітянських бібліотек за видами документів показав, що переважну більшість становлять книжки – майже 15,2 млн. прим. (80 %), на другому місці – періодичні видання – понад 2,3 млн. прим. (11 %). Документи на електронних носіях складають дуже незначну частку – 0,5 % (близько 130 тис. прим.), інші види документів загалом не перевищують 6 %. У фондах бібліотек освітянської мережі зберігаються унікальні колекції та особові бібліотеки, багаторічні комплекти вітчизняних і зарубіжних журналів. Окремі бібліотеки володіють особливо цінними та раритетними виданнями, кількість яких становив понад 199681 тисячу примірників.

*Діаграма 1. Сукупний інформаційний ресурс провідних
освітянських бібліотек України в 2016 році
(тис. прим.)*

Аби успішно виконувати свої функції освітянські бібліотеки мають систематично працювати не лише над збереженням накопичених багатомільйонних інформаційних ресурсів, а й над їх якісним оновленням. Однак, кризові явища в економіці держави, хронічне недофінансування бібліотек, знищення державної системи книговидання і книгорозповсюдження на основі попередніх замовлень уже декілька років поспіль негативно впливають на комплектування фондів. Підтвердженням цього є щорічне зменшення показника кількості нових надходжень документів до фондів освітянських бібліотек. У 2016 році до освітянських бібліотек надійшло 172,4 тис. прим., що на 19,4 % менше, ніж у 2015 році (214,1 тис. прим.). Незначне збільшення надходжень нових документів відбулось лише в бібліотеках ВНЗ – на 4 %, а також у бібліотеках ОППО – на 2 % (діаграма 2).

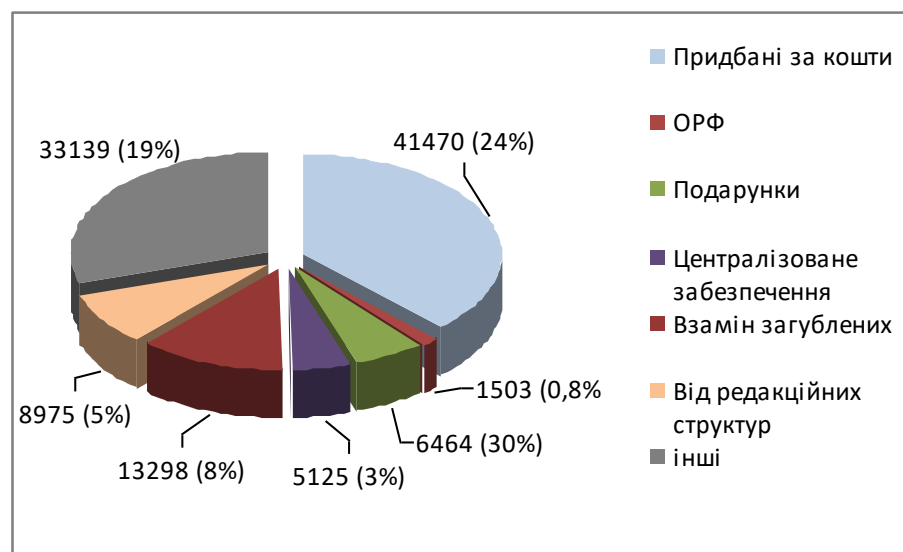
Діаграма 2. Динаміка нових надходжень до фондів провідних освітянських бібліотек України в 2015–2016 рр. (тис. прим.)

Моніторинг надходжень нових документів до провідних освітянських бібліотек за джерелами виявив, що, як і в попередні роки, основним джерелом були дарунки користувачів, авторів – 30 % від загальної кількості отриманих документів (понад 33 тис. прим.). До 24 % (41,4 тис. прим.) у 2016 році зросла частка видань, придбаних бібліотеками за виділені кошти, що на 1 % більше показника 2015 року (40,7 тис. прим.). Суттєво скоротилися в звітному році надходження з таких джерел, як: редакційні структури (2016 – 9 тис. прим. (5 %), у 2015 – 13,4 тис. прим. (8 %)); централізоване забезпечення (2016 – 5,1 тис. прим. (3 %), 2015 – 10,2 тис. прим. (6 %)); обмінно-резервні фонди (2016 – 1,5 тис. прим. (0,8), 2015 – 1,9 тис. прим. (1 %)); інші джерела (2016 – 33,1 тис. прим. (19 %), 2015 – 38 тис. прим. (22 %)).

Показник надходження документів за рахунок повернення користувачами видань взамін загублених не змінився – 8 % (13,3 тис. прим.) (діаграма 3).

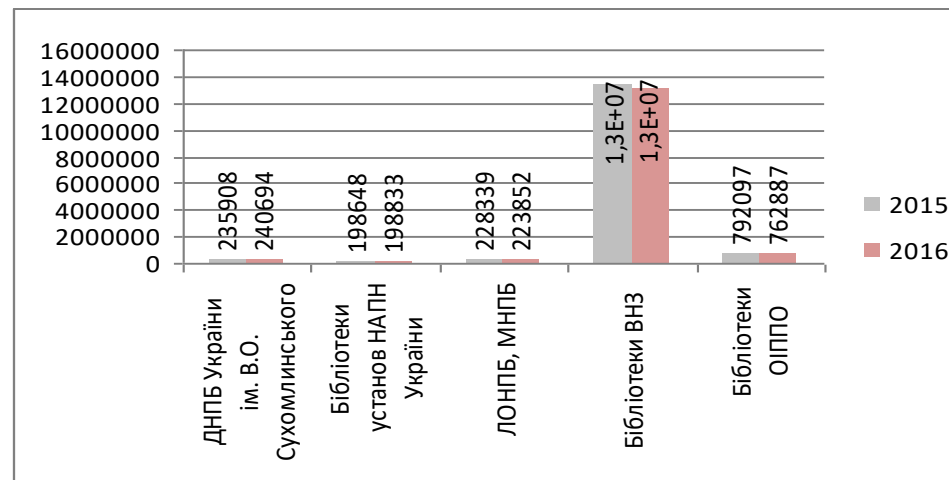
Діаграма 3. Розподіл нових надходжень документів до фондів провідних освітянських бібліотек країни за джерелами в 2016 році (тис. прим.)

Аналіз використання інформаційних ресурсів провідних освітянських бібліотек у 2016 році вкотре підтвердив сталу тенденцію зменшення окремих показників їх діяльності. Так, у звітному році сукупна кількість книговидач в освітянських бібліотеках становила 14,5 млн. прим., що на 10 % менше за показник 2015 року (16,2 %). Водночас, вдалося збільшити кількість книговидач у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського,

МНПБ, бібліотеках Інституту соціальної і політичної психології НАПН України та Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Волинського ІППО, Івано-Франківського ОІППО, Київської АНО, Кіровоградського ОІППО ім. Василя Сухомлинського, Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Маріупольського ДУ, Південноукраїнського НПУ, Прикарпатського НУ ім. В. Стефаника, Рівненського ДГУ, Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка, Уманського ДПУ ім. П. Тичини (діаграма 4).

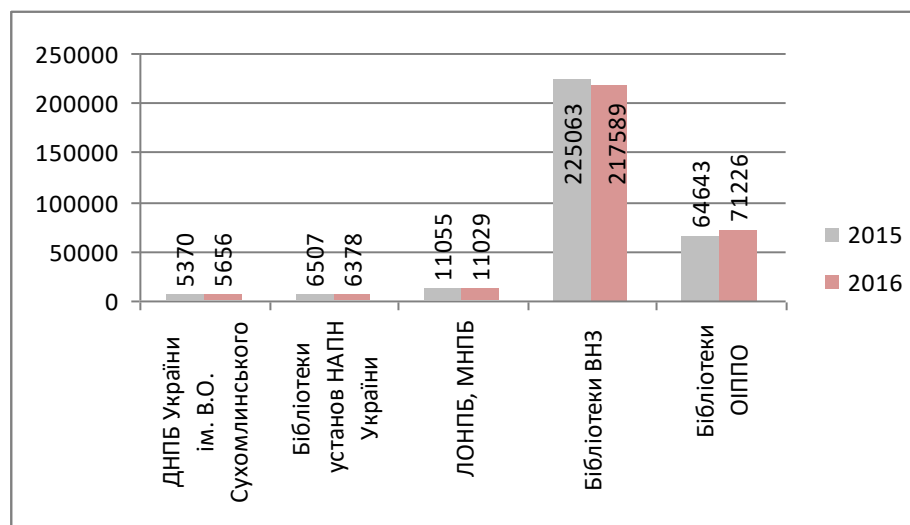
Діаграма 4. Динаміка книговидачі у провідних освітянських бібліотеках України (2015–2016 рр.)

Незначного скорочення зазнав й показник кількості користувачів освітянських бібліотек. Сукупна кількість користувачів у 2016 році становила 311,8 тис. осіб, що на 0,2 %

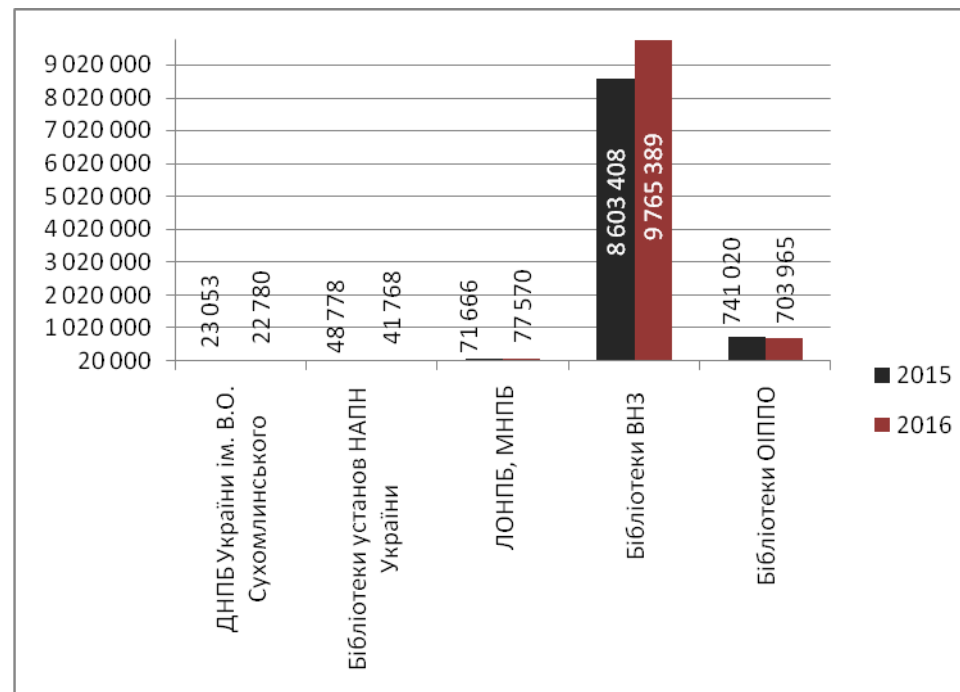
менше, ніж у 2015 році (312,6 тис. осіб). Водночас суттєво зросла кількість користувачів у бібліотеках Закарпатського ОППО, Київської АНО, Харківської АНО та Львівського ОППО (діаграма 5).

Діаграма 5. Кількість користувачів за ЄРК у провідних освітянських бібліотеках України (2015–2016 рр.).

На тлі зменшення кількості користувачів у 2016 році спостерігалось збільшення кількості відвідування провідних освітянських бібліотек. Загальна кількість відвідувань становила майже 10,6 млн. разів, що на 8,4 % більше, ніж у 2015 році (9,7 млн.). Кількість відвідувань зросла, зокрема, в ЛОНПБ і МНПБ, а також в бібліотеках ВNZ (діаграма 6).

Діаграма 6. Динаміка відвідувань провідних освітянських бібліотек України (2015–2016 рр.)

Водночас з тим показники кількості віртуальних відвідувань у всіх провідних освітянських бібліотеках залишилися в 2016 році практично без змін – 3,6 млн. (у 2015 – 3,7 млн.). Суттєве збільшення віртуальних відвідувань відбулося загалом у бібліотеках ВNZ (на 1 млн.), у ЛОНПБ і МНПБ (майже на 5 тис.). Водночас, загальна кількість віртуальних відвідувань бібліотек ОIППО скоротилася на 434 тис.

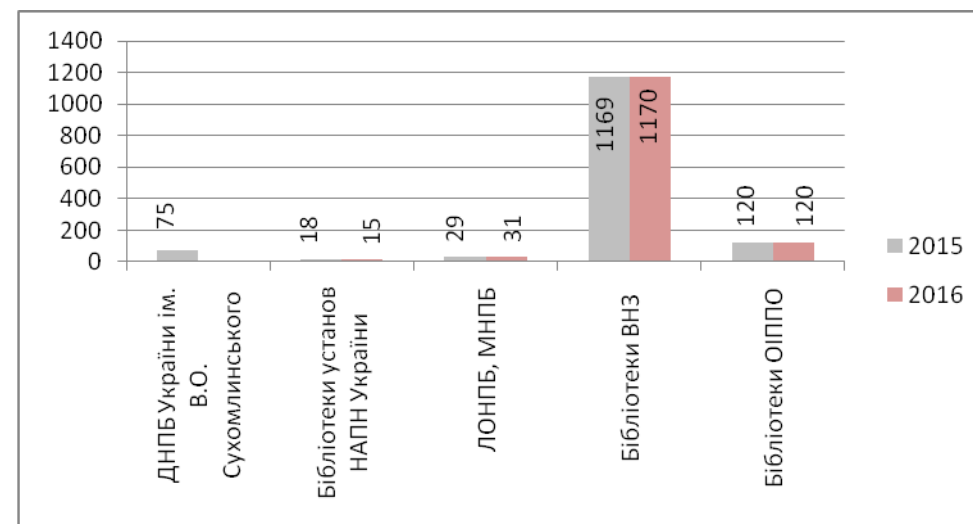
Отже, моніторинг динаміки показників кількості користувачів та відвідувань засвідчив, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій призвело до збільшення кількості віртуальних відвідувань та віддалених читачів, які користуються електронними ресурсами, розміщеними на сайтах освітянських бібліотек, і водночас зменшуються показники відвідування та книговидачі.

Перспективи розвитку бібліотек освітянської мережі залежать від освоєння й всебічного запровадження в практику роботи інформаційно-комунікаційних технологій, використання широкого спектра світових бібліотечно-інформаційних ресурсів. Для реалізації цих завдань бібліотеки повинні мати сучасну комп'ютерну техніку та відповідне програмне забезпечення (ліцензійне). Аналіз матеріально-технічної бази провідних освітянських бібліотек показав, що станом на 01.01.2017 року комп'ютерний парк провідних освітянських бібліотек налічував 1 336 одиниць (2015 – 1 407), які майже порівну використовуються як для адміністративної роботи та автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів (737 одиниць), так і для доступу користувачів до інформаційних ресурсів всесвітньої мережі, електронних каталогів, БД та інших ресурсів бібліотек (654 одиниці).

Упродовж 2016 року комп'ютерний парк було оновлено на 24 одиниці в 12-ти провідних освітянських бібліотеках: ЛОНПБ і МНПБ, Хмельницького ОППО, Бердянського ДПУ, Донбаського

ДПУ, Київського університету ім. Б. Грінченка, Миколаївського НУ ім. В. О. Сухомлинського, Південноукраїнського НПУ, Полтавського НПУ, Сумського ДПУ, Української ПА, Харківського НПУ (діаграма 7). Усі провідні освітянські бібліотеки (окрім бібліотек Вінницької АНО та Житомирського ОППО) у звітному році мали доступ до Інтернет. У 43-х бібліотеках для користувачів організовано безкоштовний доступ до ресурсів Інтернету з використанням технології Wi-Fi.

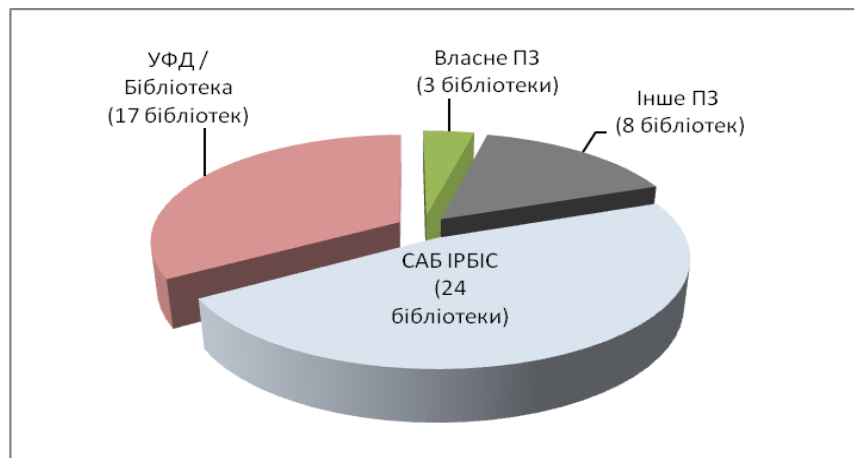
Діаграма 7. Комп'ютеризація провідних освітянських бібліотек України (кількість комп'ютерів, 2015–2016 рр.)

Комп'ютеризація бібліотечно-бібліографічних процесів у бібліотеках здійснюється на основі автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем (АБІС). Аналіз програмного забезпечення

показав, що з 61 бібліотек, які надіслали статистичні звіти, 24 використовують САБ ІРБІС (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, 10 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів, 6 бібліотек ОППО, 5 бібліотек установ НАПН України), АБІС «УФД/Бібліотека» у 17-ти бібліотек (17 книгозбірень ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів та бібліотека ДВНЗ «УМО» НАПН України), 2 бібліотеки використовують АІБС MARK-SQL, 2 бібліотеки працюють на власному програмному забезпеченні (бібліотеки Херсонського ДУ та Волинського ІППО), 8 бібліотек мають інші АБІС. Не мають програмного забезпечення 9 бібліотек обласних ІППО (діаграма 8).

Діаграма 8. Наявність програмного забезпечення у провідних освітянських бібліотеках України (станом на 01.01.2017)

Упродовж звітнього року більшість провідних освітянських бібліотек працювала над створенням власних електронних ресурсів і розміщенням їх у мережі Інтернет, удосконаленням власних веб-сайтів, наповненням їх актуальним і корисним змістом. Аналіз представництв освітянських бібліотек в Інтернет показав, що ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського забезпечувала інформаційні потреби віддалених користувачів через свій веб-портал, 28 бібліотек – через власні сайти (ЛОНПБ, МНПБ, 23 бібліотеки ВНЗ, 3 бібліотеки ОППО), і ще 23 бібліотеки – через сторінки на сайтах установ, яким вони підпорядковані (3 бібліотеки установ НАПН України, 13 бібліотек обласних ІППО, 7 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів). Для популяризації освітніх ресурсів бібліотеки використовували також соціальні мережі (ЛОНПБ, МНПБ, Уманського ДПУ ім. П.Тичини), блог (Полтавського НПУ ім. В. Г. Короленка).

Загалом через інтернет-представництва освітянських бібліотек віддалені користувачі мали можливість скористатися електронними каталогами, електронними бібліотеками і репозитаріями, бібліографічними й фактографічними БД, віртуальними книжковими виставками, довідково-інформаційними матеріалами, тематичними і рекомендаційними біографічними списками літератури, повнотекстовими версіями видань бібліотек, інтернет-навігаторами, матеріалами семінарів, конкурсів, фото- та відеоматеріалами до заходів та ін.

Електронний каталог розміщено на сайтах (сторінках) 34-х бібліотек (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, 6-ти бібліотек ОППО, 26-ти бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів). На сайті МНПБ користувачам було надано доступ до зведеного ЕК бібліотек м. Миколаєва.

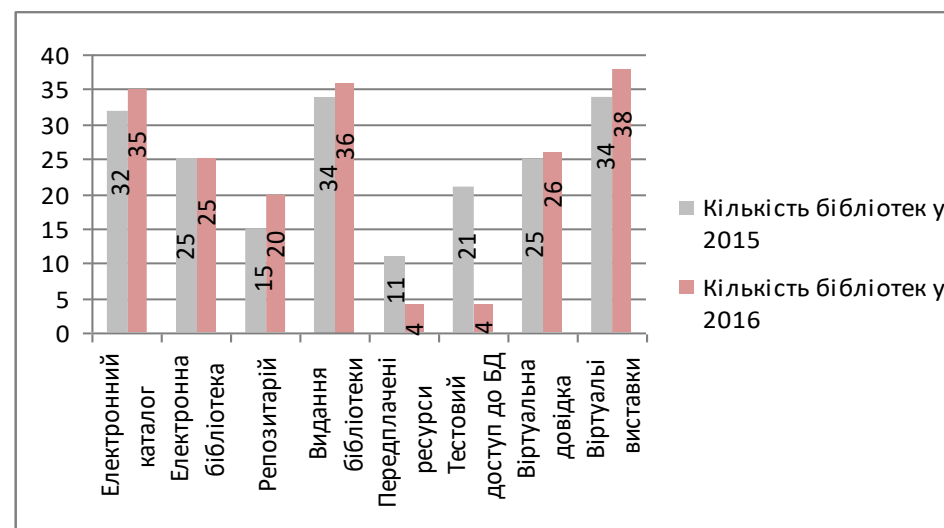
Можливість скористатись електронною бібліотекою на своїх сайтах надавали 25 бібліотек: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, 3 бібліотеки обласних ІППО, 20 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів. Окрім того на сайтах 20-ти бібліотек ВНЗ надавався доступ до інституційних репозитаріїв, що репрезентували наукові праці викладачів і студентів, автореферати дисертацій тощо.

Важливу роль у якісному забезпеченні фахових інформаційних потреб користувачів на сучасному етапі відіграє організація доступу до національних і міжнародних повнотекстових електронних ресурсів, а також інформаційних ресурсів провідних постачальників наукової інформації.

У 2016 році доступ до цих ресурсів передплатили лише, 10 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю, 3 бібліотеки ОППО, 1 бібліотека НАПН України. У тестовому режимі доступ до інформаційних ресурсів провідних постачальників наукової інформації надавався на порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, сайтах 19

бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю, 4-х бібліотек ОППО (діаграма 9).

Діаграма 9. Електронні ресурси та послуги, представлені на сайтах (сторінках) провідних освітянських бібліотек України (2015–2016 рр.)

Аналіз звітних матеріалів провідних освітянських бібліотек показав, що ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, переважна більшість бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю на сьогодні є потужною складовою національної інформаційної інфраструктури. На сайтах ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ та 23-х бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-

педагогічного профілю віддалені користувачі можуть скористатися таким інформаційним сервісом, як віртуальна довідкова служба (віртуальна довідка). Окрім того бібліотеки ВНЗ забезпечують на власних сайтах можливість онлайн-запису користувачів до бібліотек, оформлення онлайн-замовлення на літературу з їх фондів, електронну доставку документів; продовження абонементу; електронну розсилку та інші послуги з бібліотечно-інформаційного обслуговування.

Отже, дослідження процесу формування інтернет-представництв провідних освітянських бібліотек показало, що він не є рівномірним через недостатнє фінансування, застаріле комп'ютерне обладнання, нестачу фахівців відповідної кваліфікації. Водночас інтернет-представництвам бібліотек установ НАПН України та обласних ППО наразі не вдається досягти аналогічного рівня, що зумовлено (крім означених вище факторів) невеликими штатами (від 1 до 3-х працівників), а також відсутністю серед них фахівців, що володіють знаннями і навичками для розробки та підтримки як окремого веб-сайту, так і актуалізації окремої сторінки на загальному сайті установи, якій підпорядкована бібліотека.

Одним із стратегічних завдань провідних освітянських бібліотек у звітному році був розвиток бібліотечного співробітництва на основі об'єднання і взаємовикористання ресурсів та інтеграції в регіональний, національний, європейський та світовий простір.

З метою створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського започаткувала спільно з бібліотеками мережі створення на базі порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського зведених БД, зокрема, зведеної БД збірників наукових праць, зведеної БД дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології, «Зведеної бібліографічної бази даних збірників наукових праць» (ЗвБД ЗНП). Усього у формуванні ЗвБД ЗНП, крім ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, беруть участь 7 бібліотек: Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, Інституту психології ім. Г. С. Костюка і 5 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів.

У 2016 році до зведеної БД введено 3047 записів (від провідних освітянських бібліотек 716 записів, від ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського 2331 записів).

Загальна кількість доступних для користувачів записів 13684.

У звітному році продовжено роботу з бібліографічною зведеною БД дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології (ЗвБД дисертацій), яка акумулює бібліографічні записи дисертацій, що зберігаються в освітянських бібліотеках – учасниках проекту. У проекті беруть участь 7 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів та 3 спеціальні наукові бібліотеки установ НАПН України. Станом на 01.01.2017 року обсяг ЗвБД дисертацій становить 10 114 БЗ.

Упродовж звітнього року провідні освітянських бібліотеки продовжували співпрацю в рамках проекту з кооперативного аналітико-синтетичного опрацювання фахових періодичних видань, розпочатого у 2009 році. Робота здійснювалась шляхом обміну бібліографічними записами для їх подальшого введення до електронних каталогів бібліотек. У 2016 році в обміні бібліографічними записами брали участь 8 бібліотек освітянської мережі, а саме: ЛОНПБ, МНПБ, Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Київського університету ім. Б. Грінченка, Української інженерно-педагогічної академії, Житомирського ДУ ім. І. Франка, Херсонської АНО, Ніжинський ДУ ім. М. Гоголя (передано 1380 записів із 18 назв журналів). У проекті з обміну бібліографічними записами з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства й інформаційної діяльності в 2016 році брала участь бібліотека Херсонської АНО, Ніжинський ДУ ім. Миколи Гоголя (передано 236 записів із журналів «Бібліотечна планета» та «Шкільний бібліотекар»). У 2016 році тривала робота з реферування періодичних і продовжуваних видань психолого-педагогічної тематики із наданням рефератів у загальнодержавну електронну реферативну БД «Україніка наукова», її паперовий варіант УРЖ «Джерело» та галузеву реферативну БД ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, розміщену на веб-порталі бібліотеки. Науковцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського прореферовано 24 видання, на які складено 999 рефератів на 333

статей українською, російською та англійськими мовами. До спільної роботи з реферування продовжуваних видань долучались 4 провідні освітянські бібліотеки :

Бібліотека Херсонського ДУ, Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка, Рівненського державного гуманітарного університету, Уманського державного університету ім. П. Тичини.

У результаті кооперативної співпраці конвертовано 684 реферати (у 2015 році конвертовано 2025).

Необхідно зазначити, що у порівнянні з 2015 роком у 2016 році значно зменшилась кількість провідних освітянських бібліотек які брали участь у корпоративній співпраці з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з реферування періодичних і продовжуваних видань психолого-педагогічної тематики (було 12 бібліотек залишилось 4).

Важливим напрямом взаємодії провідних освітянських бібліотек у звітньому році була їх участь у створенні щорічного «Довідника науково-інформаційної й видавничої діяльності освітянських бібліотек України та основних заходів бібліотек, спрямованих на підвищення професійної майстерності бібліотечних працівників освітянської галузі України» (далі – Довідник). У 2016 році до створення Довідника долучились 48 бібліотек (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, Наукова бібліотека Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України,

спеціальна наукова бібліотека Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 14 бібліотек обласних ІППО, 29 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів). З метою поширення інформації про підготовку наукових видань, зокрема, збірників наукових праць, бібліографічних посібників, інструктивно-нормативних матеріалів, які щорічно плануються до видання провідними освітянськими бібліотеками, а також про найбільш важливі заходи щодо інформаційної підтримки розвитку педагогічної науки, освіти й практики, підвищення професійного рівня бібліотечних працівників освітянської галузі Довідник розміщено на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та надіслано в електронній формі бібліотекам мережі.

У звітному році до фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського надійшло 9 видань, зазначених у Довіднику, підготовлених провідними освітянськими книгозбірнями, адже більшість видань видається в електронній формі.

Окрім того повнотекстові варіанти власної бібліографічної продукції було представлено в звітному році на сайтах (сторінках) 38 бібліотек, що на 4 більше, ніж у 2015 році, а саме: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, бібліотека Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, бібліотека ДВНЗ «УМО», 8 бібліотек обласних ІППО, 25 бібліотек ВНЗ III–IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю.

З метою підвищення якості роботи бібліотек та узгодженості дій усієї мережі у виконанні загальних завдань ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського в 2016 році підготувала і передала для впровадження в практику роботи освітянських бібліотек значну кількість організаційно-управлінських, нормативно-інструктивних і методичних документів. Це, зокрема: «Організаційно-управлінські, нормативно-інструктивні і методичні документи для освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України. Вип. 4: 2014–2016 рр.», Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Вип. 5. «Організація і методика створення корпоративних інформаційних ресурсів для освітянської галузі України», колективна монографія «Організація і методика створення галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів для освітянської галузі України», практичний посібник «Науково-інформаційна діяльність провідних освітянських бібліотек України», «Довідник науково-інформаційної й видавничої діяльності освітянських бібліотек України й основних заходів бібліотек, спрямованих на підвищення професійної майстерності бібліотечних працівників освітянської галузі України» (в електронній формі).

Отже, аналіз міжбібліотечної взаємодії провідних освітянських бібліотек показав, що в звітному році вона була достатньо ефективною. Втім, значна кількість бібліотек й досі

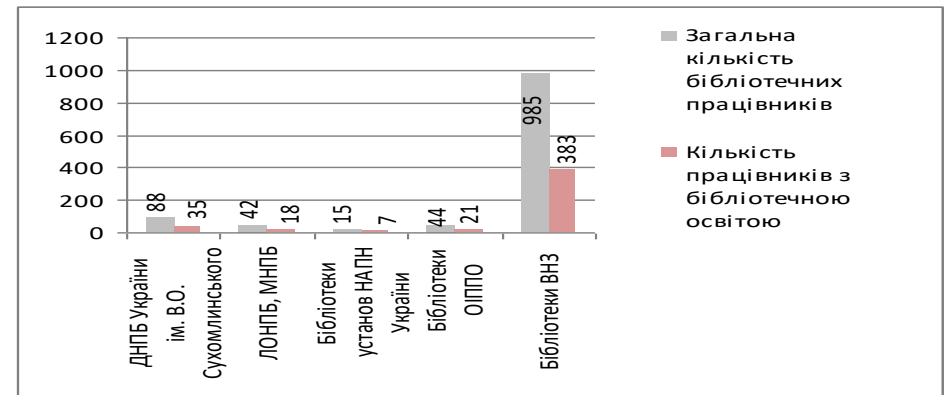
залишається не залученою до корпоративних проектів через відсутність належного технічного оснащення (брак серверів і засобів, що забезпечують зв'язок між серверами організацій-членів корпорації, нестача автоматизованих робочих місць), а також професійних кадрів.

Загалом проблема розвитку персоналу бібліотек освітянської мережі з кожним роком стає дедалі гострійшою. Це стосується не лише кількісного складу працюючих, а й рівня їх фахової підготовки, професійних компетенцій, інноваційного мислення, вміння оволодівати новими знаннями й застосовувати їх на практиці.

Аналіз кадрового складу провідних освітянських бібліотек показав, що в 2016 році в них працювало 1 259 осіб, що на 24 особи менше, ніж у 2015 році (1 283 особи). З року в рік зменшується кількість бібліотекарів, які працюють на повну ставку: у 2015 – 1 124 особи, у 2016 – 966 осіб.

Серед фахівців, що працювали в провідних освітянських бібліотеках у 2016 році переважали бібліотекарі з фаховою освітою – 489 особи. Однак їх кількість в освітянських бібліотеках також щороку скорочується (2015 – 497 осіб) (діаграма 10).

Діаграма 10. Кадрове забезпечення провідних освітянських бібліотек України в 2016 р.

Це зумовлено тим, що наявні ВНЗ культури практично не готують фахівців для бібліотечної галузі.

Переважає більшість фахівців, що працюють в освітянських бібліотеках мають досвід роботи понад 20 років – 37 % (431 осіб), кількість працівників зі стажем роботи до 20 років складають – 24 % (287 осіб), зі стажем роботи 10 років – 18 % (217 осіб), зі стажем роботи до 3 років – 5,3 % (65 осіб). Ці показники залишаються відносно незмінними впродовж декількох останніх років.

Сьогодення вимагає від фахівців будь-якої галузі, у т.ч. бібліотечної, бути конкурентоспроможними, тобто постійно навчатися й удосконалювати свої професійні навички та вміння, бути здатним визначати пріоритети і завдання бібліотеки на перспективу, володіти інформаційно-комунікаційними технологіями тощо. Як показав аналіз звітних документів

провідних освітянських бібліотек у звітному році підвищили кваліфікацію лише 9 % працюючих (127 осіб).

Серед основних форм підвищення кваліфікації були: навчання на курсах, участь у науково-практичних конференціях і методичних семінарах, самоосвіта. Зважаючи на критично малу кількість фахових видань у фондах освітянських бібліотек, бібліотечні працівники активно використовували для пошуку матеріалів, необхідних для самоосвіти, БД «Бібліотечна справа» ЕК ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, в якій відображено книжки, брошури, автореферати дисертацій, дисертації, електронні документи, періодичні видання з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності з фондів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Станом на 01.01.2017 року обсяг цієї БД – 10 665 бібліографічних записів.

Отже, аналіз кадрового забезпечення провідних освітянських бібліотек виявив проблеми не лише у формуванні кадрового резерву, його фахової підготовки, а також у підтримці професійного рівня працюючих на рівні, що відповідає сучасним вимогам до фахівців бібліотечно-інформаційної сфери.

Висновки та рекомендації

Проведений порівняльний аналіз основних напрямів роботи провідних освітянських бібліотек України в 2015–2016 рр. засвідчив, що, незважаючи на складні фінансові умови, в яких функціонують ці бібліотеки, вони планомірно перетворюються в

потужні інформаційні центри, що забезпечують підтримку розвитку педагогічної науки, освіти і практики в різних регіонах України. Це досягається, перш за все, переорієнтацією діяльності освітянських бібліотек на більш активне формування власних електронних ресурсів і надання онлайн-доступу до них віддаленим користувачам через власні веб-сайти, сторінки, блоги, соціальні мережі. У звітному році збільшилося коло бібліотек, що пропонують сучасні інформаційні сервіси для дистанційного обслуговування користувачів. Це сприяло зростанню загальної кількості відвідувань провідних освітянських бібліотек.

Водночас, у звітному році збереглися, а в окремих бібліотеках, поглибилися, негативні тенденції, зокрема: скорочення обсягу надходжень нових видань; неможливість передплатити доступ до повнотекстових ресурсів провідних світових постачальників наукової інформації; старіння комп'ютерної техніки; скорочення та переведення на неповний робочий день працівників.

Вочевидь, що для усунення означених вище чинників, що гальмують сучасний інноваційний розвиток освітянських бібліотек, необхідна своєчасна і дієва підтримка як з боку держави, так і з боку установ, яким вони підпорядковуються, а також активізація бібліотек у питаннях пошуку альтернативних джерел фінансування.

З метою забезпечення конкурентоспроможності провідних освітянських бібліотек України у вітчизняному і зарубіжному

інформаційному середовищі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як координаційний і методичний центр мережі освітянських бібліотек України рекомендує:

- активізувати діяльність щодо залучення додаткового фінансування бібліотек (спонсорство, платні послуги, участь у грантах і міжнародних програмах тощо);
- застосовувати соціальні медіа у діяльності бібліотек що уможливить отримання нових інструментів для організації та управління інформацією, надання до неї доступу, стимулювання подальшого розвитку бібліотечної професії та створення якісно нової комунікації з користувачами;
- ефективніше використовувати можливості книгообміну для формування фондів документами на традиційних носіях;
- активізувати діяльність щодо включення рідкісних та цінних видань бібліотек до Державного реєстру національного культурного надбання, створення в установленому порядку страхових копій цих видань;
- посилити роботу щодо організації й використання електронних бібліотек, електронних репозитаріїв, розвитку сучасних дистанційних форм інформаційного обслуговування й оперативного доступу до зовнішніх джерел наукової, освітньої та суспільно-значимої інформації на власних веб-сайтах і веб-сторінках;

- популяризувати діяльність бібліотек та їх інформаційних ресурсів у соціальних мережах, блогосфері, наукових виданнях;

- активізувати участь у корпоративних проектах щодо створення електронного галузевого бібліографічного й реферативного ресурсу, формування зведених бібліографічних баз даних із питань освіти, педагогіки, психології та суміжних галузей знань, аналітико-синтетичного опрацювання періодичних видань з питань освіти, педагогіки, психології та бібліотечної справи;

- долучатись до підготовки Довідника науково-інформаційної й видавничої діяльності освітянських бібліотек та основних заходів бібліотек, спрямованих на підвищення професійної майстерності бібліотечних працівників освітянської галузі України;

- активно вивчати та впроваджувати в практику діяльності сучасний досвід та інновації бібліотек України й світу;

- розробити концепції розвитку бібліотек;

- брати активну участь у науково-практичних конференціях, круглих столах, семінарах, практикумах, тренінгах, які проводять ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, УБА, бібліотеки інших систем і відомств.

2.2. Статистична інформація

Таблиця 1. Формування та використання інформаційних ресурсів (станом на 01.01.2017)

№ за/п	Назва бібліотеки	Наявність фонду (прим.)			Надходження (прим.)			Вибуття (прим.)			Використання фонду		
		2015	2016	Ріст	2015	2016	Ріст	2015	2016	Ріст	2015	2016	Ріст
1.	ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського	579567	578139	-1428	7399	5981	- 1418	898	7409	- 6511	235908	240694	4786
2.	ЛОНПБ, МНПБ	536344			7693			9863			228339		
3.	Бібліотеки НАПН України	275966	188695	-87271	2510	2167	--343	1024	7096	- 6072	198648	198833	185
4.	Бібліотеки ОППО	714884	723407	10225	16722	14898	- 1824	21406	21537	- 131	792097	717460	-74637
5.	Бібліотеки ВНЗ	17362743	16862939	- 499804	179753	147161	- 32592	213149	173108	-40041	14352794	13154465	-1198329
	Усього	19469504	18353180	-1116324	214077	170207	- 43870	246340	209150	- 37190	15807786	14311452	-1496334

Таблиця 2. Кількість користувачів та відвідувань (станом на 01.01.2017)

№ за/п	Назва бібліотеки	Користувачі			Відвідування						Обертаність	Книгозабезпеченість	Читаність	Відвідуваність
		за ЄРК			Кількість			у т.ч. віртуальних відвідувань						
		2015	2016	Ріст	2015	2016	Ріст	2015	2016	Ріст				
1.	ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського	5370	5656	286	23053	22780		186628	460132	273504				
2.	ЛОНПБ, МНПБ	11055			71666			26378						
3.	Бібліотеки НАПН України	6507	6378	– 129	48778	41768		5387	5237	–150	0,7	69	27,2	6,6
4.	Бібліотеки ОПППО	64643	64419		1134387	692813		945874	510883	434991	1	27,8	12,7	4,5
5.	Бібліотеки ВНЗ	229893			8701251			2531372			1	75,5	63,6	35
	Усього	317468			10172204			3695639						

Таблиця 3.Автоматизація бібліотечно-бібліографічної діяльності (станом на 01.01.2017)

№ за/п	Назва бібліотеки	Технічне забезпечення				Програмне забезпечення	Електронні ресурси			Представлення в Інтернет	Наявність на сайті ЕК	Наявність на сайті ЕБ	Наявність на сайті репозитарі.
		Кількість комп'ютерів	Кількість АРМ		Кількість комп'ютерів, з яких доступний		Обсяг власних БД	З них записи в ЕК	Введено записів за звітний рік				
			Для співробітників	Для користувачів									
1.	ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського	75	61	9		ІРБІС	356261	356527		сайт	так	так	
2.	ЛОНПБ, МНПБ												
3.	Бібліотеки НАПН України	15	8	7	12	ІРБІС - 5,інша - 1		4712	866	Сторінка - 4	1	3	1
4.	Бібліотеки ОПППО	116	32	74	111	ІРБІС - 6, інша - 5, власна - 1	127890	247838	23905	Сторінка - 9, сайт - 1, блог - 1	8	5	1
5.	Бібліотеки ВНЗ	1170	569	560	1113	ІРБІС - 10,інша - 20, власна - 1	1739520	6407987	491156	Сайт - 24, сторінка - 6	27	20	24
	Усього	1376	670	650	1236								

Таблиця 4.Кадрове забезпечення(станом на 01.01.2017)

№ за/п	Назва бібліотеки	Кількість бібліотечних працівників		За освітою				За стажем роботи				К-ть працівників, що працюють на повну ставку	
		2016	2017	Повна вища	у т.ч. бібліотечна	Базова вища	у т.ч. бібліотечна	До 3-х років	3-9 років	10-20 років	Понад 20 років	2016	2017
1.	ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського	88	108									74	
2.	ЛОНПБ, МНПБ	43										34	
3.	Бібліотеки НАПН України	15	15	11	7	3	1	3	6	3	3	15	15
4.	Бібліотеки ОПППО	39	39	31	14	4	4	2	8	13	16	36	35
5.	Бібліотеки ВНЗ	1098	985	860	306	72	43	62	215	282	426	965	880
	Усього	1283	1147	902	327	79	48	67	229	298	445	1124	930

Додаток 1. ВІДОМОСТІ ПРО БІБЛІОТЕКИ

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського

Директор бібліотеки	№ телефону	e-mail	Поштова адреса	Веб-сайт
Березівська Лариса Дмитрівна	440-35-48	dnpb@i.ua	04060 м. Київ, вул. Берлинського, 9	http://www.dnpb.gov.ua

2. Львівська обласна науково-педагогічна та Науково-педагогічна бібліотеки м. Миколаєва

Назва бібліотеки	Директор бібліотеки	№ телефону	e-mail	Поштова адреса	Веб-сайт
Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська обласна науково- педагогічна бібліотека»	Сокольська Ярослава Богданівна	(032) 275-41-21	lonpb@mail.lviv.ua	79005, м. Львів, вул. Зелена, 24	http://www.lonpb.com. ua
Науково-педагогічна бібліотека м. Миколаєва	Картузов Костянтин Миколайович	(0512) 76-69-54	info@library.mk.ua	54001, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 31	http://www.library.mk. ua

3. Спеціальні наукові бібліотеки установ НАПН України

Назва бібліотеки	Завідувач бібліотеки	№ телефону	e-mail	Поштова адреса	Веб-сайт
Бібліотека ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України	Озерян Ольга Леонідівна	481-38-23	library_umo@ukr.net	04053, м. Київ-53, вул. Артема 52-А	http://umo.edu.ua/scientific-library
Бібліотека Інституту вищої освіти НАПН України		286-65-85 286-60-88	svit.ukr@ukr.net (інституту)	01014, м. Київ-14, вул. Бастіонна 9	http://ihed.org.ua/ua/resursy/biblioteka.html
Бібліотека Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України	Штома Людмила Наумівна	440-62-86	biblio123@ukr.net	04060, м. Київ, вул. Берлинського 9	http://ipood.com.ua/biblioteka/
Бібліотека ім. А. Ф. Залевської Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України	Шинкаренко Алла Володимирівна	288-26-09	bibl.ip@ukr.net	01033, м. Київ, вул. Паньківська 2	http://inpsy.naps.go.ua
Бібліотека Інституту соціальної та політичної психології НАПН України	Савінова Віра Іванівна	425-24-08 ф.425-45-56	ispp@skif.com.ua.	04070, м. Київ, вул. Андріївська 15	http://ispp.org.ua/biblioteka.htm (електронна бібліотека)
Бібліотека Інституту	Маркова Вікторія	252-71-75	pto.biblioteka@gmail.	03045, м. Київ,	http://ipto.kiev.ua/

професійно-технічної освіти НАПН України	Омелянівна		com	провул. Віто-Литовський 98	
Бібліотека «Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти» НАПН України	Петренко Анастасія Валеріївна	259-47-05	2594705@ukr.net	03045, м. Київ, вул. Чапаєвське шосе 98	

4. Бібліотеки обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти

Назва бібліотеки	Завідувач бібліотеки	Телефон, факс	e-mail	Поштова адреса	Веб-сайт/сторінка
Комунальний вищий навчальний заклад «Вінницька академія неперервної освіти»	Козак Оксана Терентіївна	(0432) 67-08-89	bil@mail.vinnica.ua	21100, м.Вінниця, вул. Грушевського 13	http://www.voipopp.vn.ua/index.php/informatsijni-resursi/biblioteka
Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти	Сміховська Валентина Євгеніївна	т/ф.(0332) 22-25-35	info@vippo.lutsk.ua	43000, м. Луцьк, вул. Винниченка 31	www.vippo.lutsk.ua
Комунальний вищий навчальний заклад «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»	Гонік Єва Григорівна	(056) 732-09-21 ф.732-48-48	onbic@i.ua	49006, м. Дніпропетровськ, вул. Свердлова 70	www.doippo.dp.ua , https://sites.google.com/site/libdoippo/home

Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Білецька Леся Володимирівна	(0412)47-36-58	ronad8090@gmail.com	10014, м. Житомир, вул. Щорса 20-Б,	
Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти	Кот Анюта Павлівна	(03122)3-42-74	anuta_kot@ukr.net	88000, м. Ужгород, вул. Волошина 35	info@zakippo.org.ua
Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Тетерюк Інса Олександрівна	(061)717-18-39 ф. 236-02-52	zoippo@mail.ru	69035, м. Запоріжжя, вул. 40 років Радянської України 57-А	http://www.zoippo.zp.ua/
Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Полторацька Лариса Миколаївна	т/ф. (03422) 2-24-93	mail@oippo.if.ua	76018, м. Івано- Франківськ, площа А. Міцкевича 3	http://www.ippo.if.ua/ biblioteka/
Комунальний вищий навчальний заклад Київської обласної ради «Академія неперервної освіти»	Суткова Валентина Олександрівна	(04563)5-12-41, ф. 5-04-24	valentina.sutkova@gmail.com	09107, Київська область, м. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого 37	http://xn-- 80aamewp7k6b.com.ua/
Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя	Воловоденко Вікторія Павлівна	т/ф. (0522) 32-24-78	koippo.bibl@gmail.com	25006, м. Кропивницький, вул. Велика Перспективна, 39/63	http://koippo.kr.ua/

Сухомлинського»					
Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Цепко Н. І.	(032) 240-38-79	loippo@ukr.net , korgh@ukr.net	79007, м. Львів, вул. Огієнка 18-А	http://loippo.net lviv.ua/DOC/Biblioteka/
Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Коваленко Людмила Михайлівна	(0512) 37-85-89	KLM275@ukr.net, moippo@rambler.ru	54001, м. Миколаїв, вул. Адміральська 4-А	http://www.moippo.mk.ua/index.php/dijalnis t-moippo-58/bbloteka/186-bbloteka
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів	Іваненко Наталія Федорівна	моб. (098) 273-05-59 (0482) 728-09-32	ivanenko.1984@mail.ru	65014, м. Одеса, пров. Нахімова 8	http://ooiuv.odessaedu.net/uk/site/library.html
Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського	Куренкова Тетяна Євгенівна	(0532)56-53-98	library@pei.poltava.ua	36014, м. Полтава, вул. Жовтнева 64 ж	http://poippo.pl.ua/biblioteka
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Богомазюк Вікторія Іванівна	(0362)64-96-63 ф.22-22-02	roippo.rv@ukr.net	33028, м. Рівне, вул. Чорновола 74	http:// roippo.org.ua/
Комунальний заклад «Сумський обласний	Волобуєва Ірина Іванівна	(0542)33-03-29	biblioteka_soippo@ukr.net	40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова	http://soippo.edu.ua/index.php/pro-

інститут післядипломної освіти»				5	nas/biblioteka
Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти	Сіньковська Інна Михайлівна	т/ф (0352) 43-57-84	admin@ippo.te.ua	46018, м. Тернопіль, вул. Кривоноса 7а	http://www.ippo.edu.ua/
Комунальний вищий на «Харківська академія неперервної освіти»	Жеребкіна Зоя Геннадіївна	(057) 756-00-47, 731-27-76 ф.731-27-76	kvnz.hano@gmail.com, zh9560@ukr.net	61057, м. Харків, вул. Пушкінська 24	edu-post- diploma.kharkov.ua
Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради	Алексєєва Наталія Василівна	(0552)37-05-58 ф.37-05-92	bibliotekaripo@meta.ua	73034, м. Херсон, вул. Покришева 41	http://academy.ks.ua
Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Введенська Світлана Йосипівна	т/ф (0382) 77-63-20	hoippo@i.ua	29015, м. Хмельницький, вул. Озерна 14	http://visnyk.hoippo.km.ua/biblioteka

Комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»	Маяцька Леся Федорівна	(0472)64-41-07 ф.64-21-78	oirop@ukr.net	18003, м.Черкаси, вул. Бидгощська 38/1	oirop.ed-sp.net
Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області	Архілюк І. В.	(0372)52-33-26 ф.52-73-36	cv_ipo@ukr.net	58010 м. Чернівці, вул. І. Франка20	http://ippobuk.cv.ua/index.php/org-struct/2012-12-06-15-31-14
Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського	Проскура Світлана Анатоліївна	(0462)67-94-40 ф.72-70-28	chippo@ukr.post.ua	14021, м. Чернігів, вул. Слобідська 83	bibl-chippo@ukr.net

5. Бібліотеки вищих навчальних закладів III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів

Назва університету	Директор бібліотеки	Телефон, факс, e-mail		Поштова адресабібліотеки	Веб-сайт
I. ВНЗ педагогічного та інженерно-педагогічного профілів					
Бердянський державний педагогічний	Білокінь Світлана Володимирівна	(06153)3-47-87 ф. 4-74-68	www.bdhu.org	71112, м. Бердянськ, вул. Шмідта 4	http://library.bdpu.org/

університет					
Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського	Білоус Валентина Степанівна	(0432)26-51-98, 27-59-46 ф.26-33-03	vspu.lib@gmail.com	21100, м. Вінниця, вул. Острозького 32	http://library.vspu.edu.ua/
Глухівський національний педагогічний університет ім. О.П.Довженка	Печена Анжела Володимирівна	(05444)2-42-19 ф.2-34-74	library.inc@gmail.com	41400, м. Глухів, вул. Києво-Московська 24	http://gnpu.edu.ua
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»	Качина Валерія Сергіївна	(06262)65-06-86	biblsdpu@meta.ua	84116, м. Слов'янськ, вул. Генерала Батюка 19	www.slavdpu.dn.ua
Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка	Дмитрів Марія Михайлівна	(03244)2-37-75	library_ddpu@ukr.net	82100, м. Дрогобич, вул. Л.Українки 2	http://ddpu.drohobych.net/departments/biblioteka/
Кіровоградський державний педагогічний університет ім. Володимира	Шульга Ольга Антонівна	т/ф (0522)22-06-74	shulga-dir@ukr.net	25006, м. Кропивницький, вул. Шевченка 1	http://library.kspu.kr.ua

Винниченка					
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка	Стрельчук Юлія Іванівна	(03546)2-25-58 ф.2-19-91	juliastreltchuk@Gmail.com	47003 м. Кременець, вул. Ліцейна 1	http://www.kogpi.edu.te.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=381&Itemid=279
Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет»	Віняр Ганна Миколаївна	(0564)71-58-21 ф.71-76-74	library@kdpu.edu.ua	50086, м. Кривий Ріг, просп. Гагаріна 54	http://kdpu.edu.ua/biblioteka/libmain.html
Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б.Хмельницького	Радіонова Ірина Анатоліївна	(0619)44-04-20	bibliomdpu@gmail.com, irina_rad47@mail.ru	72612, м. Мелітополь, вул. Леніна 10	http://lib.mdpu.org.ua/
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова	Савенкова Людмила Василівна	(044)239-30-39	lib@npu.edu.ua	01030, м. Київ, вул. Пирогова 9	http://lib.npu.edu.ua/
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»	Шкира Ольга Іванівна	т/ф (04567) 5-63-96	libr_uniped@mail.ru	04801, м. Переяслав-Хмельницький, вул. Сухомлинського 30	library.phdpu.edu.ua

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»	Бондаренко Ганна Борисівна	т/ф (048) 726-58-51	library.pdpu@gmail.com	65020, м. Одеса, вул. Старопорто- франківська 26	http://library.pdpu.edu.ua
Полтавський національний педагогіч ний університет ім. В.Г.Короленка	Спірякова Світлана Володимирівна	(05322)2-56-50 ф.2-58-67	kniga_pdpu@ukr.net	36003, м. Полтава, вул. Остроградського 2	http://lib.pnpu.edu.ua/
Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка	Железняк Ірина Олександрівна	(0542) 68-59-57 ф. 22015-17	library@sspu.sumy.ua	40002, м. Суми, вул. Роменська 87	www.library.sspu.sumy.ua/
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В.Гнатюка	Чайка Ірина Анатоліївна	(0352)43-58-92	ichaika2708@gmail.com	46027, м. Тернопіль, вул. М.Кривоноса 2	http://www.library.tnpu.edu.ua
Українська інженерно- педагогічна академія (м. Харків)	Ніколаєнко Наталія Миколаївна	(057)733-78-97	nikolaenko@library.uipa.kharkov.ua	61003, Харків-3, вул. Університетська, 16	http://library.uipa.edu.ua/
Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини	Григоренко Тетяна Володимирівна	(04744)4-07-83 ф.3-45-82	udpulibrary@meta.ua	20301, м. Умань, Черкаська обл., вул. Садова 2	http://library.udpu.org.ua/
Харківський	Турко Іван	(057)717-10-34	ivan.turko@hnpu.edu.ua	61300, м. Харків, вул.	lib.hnpu.edu.ua

національний педагогічний університет ім. Г.С.Сковороди	Федорович			Артема 29	
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»Харківської ОР	Самойлова Світлана Борисівна	(057)732-38-30 ф.732-69-97	byblyoteka-hgpa@kharkov.com	61001,м. Харків , пров. Шота Руставелі 7	http://biblhgpa.jimdo.com/
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія	Дитинник Людмила Вікторівна	(0382)79-51-68, 79-53-55 ф.72-09-23	lvdytynnyk@ukr.net kgpa.km.ua	29013 м. Хмельницький, вул. Проскурівського підпілля 139	http://biblio.kgpa.km.ua/
Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т.Г.Шевченка	Макарова Ганна Григорівна	т/ф (04622)3-70-64	chnpu_biblioteka@ukr.net	14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка 53	http://library.chnpu.edu.ua/
II. Державні та національні університети класичного типу					
Житомирський державний університет імені Івана Франка	Ренькас Броніслава Мирославівна	(0412)43-15-21 ф.37-27-63	bib@zu.edu.ua	10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська 38	http://library.zu.edu.ua
Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка	Климчук Людмила Вікторівна	(03849)3-37-30, 3-38-75 ф.3-07-83	biblioteka@kpnu.edu.ua	32300, м. Кам'янець-Подільський, вул. Огієнка 6	http://library.kpnu.edu.ua/

Київський університет імені Бориса Грінченка	Опришко Тетяна Сергіївна	(044)485-21-99	library@kubg.edu.ua	04212м. Київ,вул. Маршала Тимошенка 13б	http://library.kubg.edu.ua/
Маріупольський державний університет	Шакула Алла Павлівна	(0629)33-89-89	library@mdu.in.ua	87500, м. Маріуполь, просп. Будівельників 129а	http://lib-margu.narod.ru
Миколаївський національний університет ім. В.О.Сухомлинського	Сімоненко Наталя Євгенівна	(0512)37-88-10 ф. 37-88-15	library@mdu.edu.ua	54030, м. Миколаїв, вул. Нікольська 24	http://librarymnu.kl.com.ua/ , http://mdu.edu.ua/
Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя	Морозов Олександр Сергійович	(04631)2-36-33	biblioteka_ndu@ukr.net	16600,м. Ніжин, вул. Гоголя 4	http://library.ndu.edu.ua
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника»	ГаврилишинПетро Михайлович	(0342)59-60-34	pnu-lib@rambler.ru	76025,м. Івано- Франківськ, вул. Шевченка 57	http://lib.pu.if.ua/
Херсонський державний університет	Арустамова Нателла Артемівна	(0552)32-67-51, ф.49-21-14	veritas@ksu.ks.ua, OLadychuk@ksu.ks.ua	73000, м. Херсон, вул. 40- річчя Жовтня 27	http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького	Голиш. Григорій Михайлович	(0472)35-52-29, 37-30-92 ф.35- 44-63	biblioteka.cnu@gmail.co m	18031, м. Черкаси, вул. Університетська 22	http://biblioteka.cdu.edu.ua/
III. Державні гуманітарні ВНЗ					
Рівненський державний гуманітарний університет	Грипич Світлана Никанорівна	т/ф(0362)26-96-44	library.rshu@gmail.com	33028,м. Рівне,вул. Остафова 31	http://library.rshu.edu.ua/

Провідні освітянські бібліотеки в просторі і часі: моніторинг діяльності

Довідник статистичний

Підписано до друку

Формат 64х90/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Умов. друк. арк. 5.д. а.

Наклад прим.

Укладачі

В. П. Здановська, молодший науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

І. І. Хемчян, завідувач відділу науково-методичного забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Науковий редактор

Т. В. Добко, доктор наук із соціальних комунікацій, провідний науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Державна науково-педагогічна бібліотека України

ім. В. О. Сухомлинського

м. Київ, вул. Берлинського, 9.

Тел.: (044) 440-35-48, 440-66-22